

Møte tirsdag den 26. mai 2009 kl. 10

President: Carl I. Hagen

Dagsorden (nr. 88):

1. Debatt om barne- og likestillingsministerens redegjørelse om situasjonen i barnevernet (Redegjørelsen holdt i Stortingets møte 18. mai 2009)
2. Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 12/2009 av 5. februar 2009 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2007/59/EF om sertifisering av lokomotivførere som fører lokomotiver og tog på jernbanenettet i Fellesskapet (Innst. S. nr. 218 (2008–2009), jf. St.prp. nr. 48 (2008–2009))
3. Innstilling frå transport- og kommunikasjonskomiteen om Nord-Jærenpakka – fullføring (Innst. S. nr. 230 (2008–2009), jf. St.prp. nr. 58 (2008–2009))
4. Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om utbygging og finansiering av E18 på strekningen Sky–Langangen i Vestfold og Telemark (Innst. S. nr. 232 (2008–2009), jf. St.prp. nr. 60 (2008–2009))
5. Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Borghild Tenden, Trine Skei Grande, Leif Helge Kongshaug og Gunnar Kvasshheim om en nasjonal ordning med elektronisk «køfri»-billett på kollektivreiser (Innst. S. nr. 226 (2008–2009), jf. Dokument nr. 8:55 (2008–2009))
6. Referat

Presidenten: Representantene Rolf *Reikvam*, Saera *Khan* og Ola T. *Lånke*, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

Den tidligere fritatte vararepresentant for Møre og Romsdal fylke, Jenny *Klinge*, har igjen tatt sete.

Det foreligger to permisjonssøknader:

- fra representanten Heikki *Holmås* om permisjon tirsdag 26. mai for å delta i NATOs parlamentariske forsamlings møte i Oslo
- fra representanten Sigvald Oppebøen *Hansen* om permisjon i tiden fra og med 26. mai til og med 28. mai for å delta i OSSEs parlamentariske forsamlings konferanse i Dublin

Disse søknader foreslås behandlet straks og innvilget. – Det anses vedtatt.

Andre vararepresentant for Telemark fylke, Sindre Fossum *Beyer*, befinner seg for tiden utenlands og er av den grunn forhindret fra å møte i Stortinget under representanten Gunn *Olsens* permisjon i tiden fra og med 26. mai til og med 28. mai.

Vararepresentantene, for Oslo Ingunn *Gjerstad* og for Telemark fylke Mari Helén *Varøy*, foreslås innkalt for å møte i permisjonstiden. – Det anses vedtatt.

Ingunn *Gjerstad* er til stede og vil ta sete.

Valg av settepresidenter

Presidenten: Presidenten vil foreslå at det velges fire settepresidenter for Stortingets møter i dag og for resten av innværende uke – og anser det som vedtatt.

Presidenten vil foreslå Solveig Horne, Hans Frode Kielland Asmyhr, Kenneth Svendsen og Anders Anundsen. – Andre forslag foreligger ikke, og Solveig Horne, Hans Frode Kielland Asmyhr, Kenneth Svendsen og Anders Anundsen anses enstemmig valgt som settepresidenter for denne ukes møter i Stortinget.

Sak nr. 1 [10:02:00]

Debatt om barne- og likestillingsministerens redegjørelse om situasjonen i barnevernet (Redegjørelsen holdt i Stortingets møte 18. mai 2009)

Presidenten: Etter ønske fra familie- og kulturkomiteen vil presidenten foreslå at debatten blir begrenset til 1 time og 5 minutter, og at taletiden blir fordelt slik på gruppene: Arbeiderpartiet 20 minutter, Fremskrittspartiet 15 minutter, Høyre 10 minutter og Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre 5 minutter hver.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til replikkordskifte på inntil fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Tove Karoline Knutsen (A) [10:03:12]: Statsråd Anniken Huitfeldts redegjørelse om barnevernet i Stortinget forrige mandag gav viktig informasjon om det arbeidet Regjeringa gjør på barnevernsfeltet, samtidig som statsråden pekte på utfordringer som krever stadig forbedret og ekstra innsats. Dette er et felt som alle partiene i Stortinget er opptatt av; det dreier seg om å gi hjelp, støtte og omsorg til de aller mest utsatte og sårbare blant oss.

Statsråden startet med å minne oss om noe viktig: Samfunnets og offentlighetens syn på barnevernet har endret seg radikalt i løpet av få år. For ikke veldig lenge siden kunne vi stadig høre og lese om voksne – foreldre eller foresatte – som hadde opplevd å bli fratatt omsorgen for barn. Hele fokuset og dermed all sympati ble ofte tildelt de voksne, mens barnas situasjon og barnevernets begrunnelse for handling stort sett ble forbigått i stillhet. Dette har i stor grad snudd. Offentligheten og media har nå langt større fokus på barnet, samtidig som barnevernet har funnet en bedre balanse mellom taushetsplikten og allmennhetens behov for informasjon om barnevernets arbeid og oppdrag. Dette har gjort at barnevernet av stadig flere ses på som en hjelper og samarbeidspartner snarere enn en trussel.

Et godt tegn på at så har skjedd, er det faktum at stadig flere tar kontakt med barnevernet når man ikke klarer å løse problemene sjøl, og at ca. 80 pst. av alle som får hjelp av barnevernet, får det i sin egen familie eller i nærmiljøet. Dette er også en riktig utvikling; dersom familier får hjelp i så tidlig fase som mulig, kan man hindre at barn seinere blir utsatt for omsorgssvikt. Samtidig er det avgjørende at de som skal gi denne hjelpen, har så god og riktig kompetanse som mulig, slik at man ikke griper inn for seint dersom omsorgsovertakelse er nødvendig. Det er nok riktig som statsråden sa, at det vel kan hende at det biologiske prinsipp i en del tilfeller har fått større vekt enn det som har vært et uttalt politisk mål.

Statsråden understreket i sin redegjørelse viktigheten av å ha tilpassede tiltak for det enkelte barn og den enkelte familie. Derfor må vi ha et kunnskapsbasert barnevern, og derfor er det bra at Regjeringa har satt i gang et arbeid med å forbedre barnevernsutdanninga, og at det er mange som søker slik utdanning. Både forskningsbasert og erfaringsbasert kunnskap er viktig, og departementet har utarbeidet en forsknings- og utviklingsstrategi for barnevernet, i tett dialog med de som arbeider der.

Det meste av arbeidet på barnevernsområdet foregår i kommunene, og det er derfor viktig å styrke det kommunale barnevernet og sørge for at samarbeidet mellom det statlige og det kommunale barnevernet blir så bra som mulig. I evalueringa som er gjort av de 27 fagteamene som skal bistå kommunene, pekes det på at det er viktig å styrke dette samarbeidet, sjøl om det i mange regioner allerede fungerer godt, særlig for de minste kommunene. Jeg er glad for at statsråden har fokus på hvordan dette samarbeidet skal kunne bli enda bedre, og at det tas initiativ til å utvikle forpliktende samarbeidsavtaler mellom kommuner, fagteam og regional ledelse. Departementet vil også i samarbeid med KS opprette et tvisteløsningsorgan som skal gi råd i de tilfeller der det statlige og det kommunale barnevernet ikke blir enige om løsninger og finansieringsansvar.

Statsråden understreket i sin redegjørelse at arbeidsoppgavene i det kommunale barnevernet har økt, og at det er behov for flere ressurser. Bedre ressursutnyttelse kan også oppnås ved interkommunalt samarbeid om barnevernet, og jeg la merke til at statsråden nevnte mitt heimfylke, Troms, som eksempel på slikt vellykket samarbeid.

Statsråden trakk også fram satsinga på utviklingsprosjekter som skal sette kommunene bedre i stand til å jobbe på tvers av etater. Ikke minst er dette viktig når man jobber med barn og unge som har rusproblemer eller psykiatriske problemer, eller store atferdsvansker.

Denne regjeringa har økt bevilgningene til barnevernet med 1,4 milliarder kr. Det er ei økning på heile 42 pst. Det har vært nødvendig for å sikre den barnevernsreformen som ble vedtatt i 2004, under den forrige regjeringa, men som den gang ikke ble tilstrekkelig finansiert, som Riksrevisjonen påpekte i 2007.

I løpet av denne stortingsperioden har ulike sider ved barnevernet vært diskutert her i salen: behovet for ettervern, bruken av tvang, behovet for bedre tilsyn og viktigheten av individuell plan i barnevernet. Flere av disse pro-

blemstillingene er berørt i en odelstingsproposisjon som nå ligger til behandling i Stortinget. Det betyr at vi før sommerferien får anledning til å debattere og behandle proposisjonen, som tar til orde for viktige lovendringer som vil styrke både det statlige og det kommunale barnevernet, og samspillet dem imellom, og dermed gi bedre omsorg og oppfølging for utsatte barn og unge.

Lodve Solholm hadde her teke over presidentplassen.

Ulf Erik Knudsen (FrP) [10:08:22]: Min første erfaring med barnevernet var i 1988, i januar, da jeg som nyslått kommunestyrepolitiker skulle møte som vara i barnevernsnemnda – de gamle barnevernsnemndene. For en som hadde vokst opp i et rolig middelklassehjem uten de store problemer, var det en boble som sprakk. Jeg fant ut at det faktisk var barn som ikke hadde så gode foreldre som det jeg hadde opplevd både i min venneflokk og i mitt eget hjem. De småfeil og de krangler man hadde med sine egne foreldre, ble veldig små i forhold til de utfordringer som var. Man hadde jo selvfølgelig sett at det var enkelte barn på ungdomsskolen og på barneskolen som hadde foreldre med litt rusproblemer og slike ting, men at det kunne være så mange barn som faktisk hadde store utfordringer å slite med, store problemer i familiesituasjonen, det var en sterk opplevelse for en ung politiker på det tidspunkt.

Jeg har selvfølgelig fulgt barnevernet både som kommunepolitiker og også etter at jeg kom inn på Stortinget i 1997, og spesielt etter at jeg kom inn i familiekomiteen i 2001. Fremskrittspartiet har jo i den tid bl.a. tatt til orde for i stor grad å følge de biologiske prinsippene, og dyttet på for å få barn til å ha kontakt med det biologiske opphavet, den biologiske familie, og at man ikke skulle være så rask med omsorgsovertakelse, men heller fokusere på hjelpetiltak og samarbeid med de enkelte foreldre. Vi har også vært sterkt kritiske til de kommuner og steder i landet hvor vi har sett at barnevernet har vært svært ivrige, med kjappe omsorgsovertakelser. Fremskrittspartiet har også vært en forsvarer av de private institusjonene, som vi mener kan levere god kvalitet til barnevernet.

Fremskrittspartiet føler at det fortsatt er ting å gjøre når det gjelder barnevernet i Norge. Vi får nesten daglig henvendelser fra foreldre, besteforeldre osv., som er misfornøyd med det samarbeidet de har med barnevernet, og mener at de har blitt utsatt for urett. Så på dette området tror jeg det fortsatt er noe å gjøre, selv om det er blitt bedre.

Jeg vil takke statsråden for redegjørelsen. Vi følte vel at man litt motvillig kom til Stortinget. Vi hadde hatt mange spørsmål oppe i spørretimen, vi hadde hatt mange store saker i media, og det tok en smule tid, men når statsråden da etter hvert kom, var det en grundig redegjørelse som ble gitt. Dog er det slik at det var en del områder hvor vi ikke delte statsrådets syn. Ett av punktene, som jeg synes var oppsiktsvekkende, og det vil sikkert også bli kommentert fra de tidligere Bondevik-partier, var at når det gjaldt de enorme overskridelser som har vært i barnevernet i de foregående år, hadde man ikke akkurat noen dyptgående analyse av det, annet enn at det var fordi Bondevik-partie-

ne hadde budsjettert feil, og at man nå håpet at man skulle få utviklingen under kontroll. Det blir for meg litt vel lettkjøpt, når man faktisk har sittet med ansvaret på dette området i snart fire år.

Ellers er det åpenbart at vi i Fremskrittspartiet og statsråden fortsatt oppfatter to forskjellige virkeligheter når det gjelder barnevernet. Vår virkelighet består av at det er overdosedødsfall, det er ungdom uten tilsyn, ungdom som debuterer med dop mens de er under offentlig omsorg, det er drap på institusjoner, ungdom som rømmer fra institusjoner uten at noen leter etter dem, ungdom og barn uten tilstrekkelig tilsyn på institusjoner og i fosterhjem, kommunalt barnevernsansatte som opplever at de ikke greier å følge opp barn og unge fordi de har for dårlige arbeidsbetingelser, og barn som også blir altfor lenge i hjemmet etter at omsorgsvedtak er gjort. Det er i hvert fall den virkeligheten vi i Fremskrittspartiet oppfatter. Det er selvfølgelig en virkelighet preget av de oppslag som media har kommet med. Nå er det selvfølgelig mulig at media lyver i alle disse sakene, men jeg tror ikke det er tilfellet. Statsrådens virkelighet, ifølge denne redegjørelsen, er at alt er tatt hånd om, alt er under kontroll, og det er opprettet utvalg og satt i gang utredninger osv. Akkurat det siste er jo noe av statsrådets varemerke: Man er veldig flink til å opprette utvalg og starte utredninger og vurderinger, men når det gjelder handling, er det bekymringsverdig.

Bare for å ta en liten digresjon: Vi hadde jo nylig en debatt her i Stortinget rundt statsrådets utspill om at hun ville hjem til innvandrerfedre og telle hvor mange bleier de skiftet, og hvor mange trilleturer de tok. Nå tror jeg det er en lite konstruktiv måte for å løse de enorme problemer som finnes når det gjelder barneomsorg i innvandrerfamilier. Jeg er langt mer bekymret for innvandrer menn som denger kona, som nekter datteren å gå ut osv., og som driver med kjønnslemlestelse av barna sine, enn jeg er for hvor mange bleier som faktisk skiftes.

Helt avslutningsvis: Mitt råd til statsråden er: Det trengs handling! Vi i Fremskrittspartiet føler ikke at statsråden har hundre prosent kontroll på dette området. Vi går nå bl.a. inn i en krevende tid – sommeren – da det ofte kommer frem at det er flere barn som lever med omsorgsvikt og rus, og vi har ikke de plasser og de tiltak som er nødvendig for å avhjelpe denne situasjonen.

Olemic Thommessen (H) [10:16:11]: Barnevernsreformen ble innført av forrige regjering. Det var ambisjoner om at vi skulle gi barnevernsbarna en bedre tilværelse og et tilbud av høyere kvalitet tilpasset det enkelte barns behov. Dessverre tror jeg vi må konstatere at utviklingen ikke på noen måte har gått i den retningen vi ønsket oss. Reformen har vært på nippet til å gå i grøfta og er etter Høyres oppfatning åpenbart på feil kurs.

Hver dag ser vi oppslag om barn som åpenbart ikke får den omsorgen de skal ha. Det sviktes i mange ledd, og det er åpenbare mangler hva angår systemkontroll og politisk styring av barnevernet. Regjeringen har ikke vist evne til å løse de store omstillingsutfordringer som ligger her. Hver gang Høyre har tatt opp ulike problemer knyttet til barnevernet, har statsråd etter statsråd, nå den tredje i

rekken, unnskyldt seg med at reformen var underfinansiert av forrige regjering.

Da får jeg minne om at det er denne regjeringen som nå har hatt ansvaret i fire år. Et stort flertall i Stortinget ville nok ha stilt seg bak å styrke reformen, og Regjeringen har sittet på tidenes pengebinge, og kunne faktisk gjort det. Det dreier seg om de svakeste blant oss. Det bør ikke stå på pengene, og i særdeleshet ikke fra en regjering som har høy profil på fattigdom og de mest utsatte.

Høyre har ved alle budsjetter de siste årene vært villig til å satse betydelig mer på barnevernet enn Regjeringen har gjort. Det er for oss viktig å gi mer til dem som trenger det mest, så får vi da heller akseptere at vi f.eks. har lagt på barnehageprisen med 30 kr. Men det er altså en type prioritering Regjeringen ikke har villet være med på.

Først vil jeg ta tak i den faktiske situasjonen i barnevernet. Det har de siste årene vært en dramatisk økning i antallet akuttplasseringer. I første halvår 2008 var det en økning på 31 pst., og halvparten av disse måtte vente mer enn tre måneder – inntil ett år – før varig plassering.

Det har vært en dramatisk økning i ventetiden for barn til å få et fosterhjem, da fortrinnsvis forsterkede fosterhjem og familiehjem/ungdomshjem, samtidig som vi ser ledig kapasitet i privat barnevern. I 2006 fikk 96 pst. av barna plass i fosterhjem innen seks uker. Bare året etter hadde dette tallet sunket til 21,6 pst.

Det bor ca. 7 000 barn i fosterhjem. Det er ifølge norske medier avdekket at ett av tre av disse fosterhjemsbarna ikke får den oppfølging loven krever. I fjor var hvert tiende barn i fosterhjem uten tilsynsfører. Det var 2 179 barn som ikke fikk det tilsynet loven krever, skriver Bergens Tidende.

Barn i barnevernet skal ha en tiltaksplan hvor barnets behov defineres, og hvor det er beskrevet hvordan barnet skal hjelpes. I Norge i dag mangler 7 000 barn en slik plan, ifølge avisoppslag. Det vil si at hvert fjerde barn i barnevernet ikke får et barnevernstilbud i tråd med barnevernslovens krav. Og enda verre: 1 000 av disse barna har staten overtatt ansvaret for. Det er ikke akseptabelt at slike lovbrudd gjøres fra statens side, og at det ikke får konsekvenser.

I 2008 ble det registrert 451 rømninger fra barnevernsinstitusjonene i region vest. Bufetat ante ingenting om dette. Det har vært flere drap og dødsfall i barnevernsinstitusjonene, og ansatte i barnevernet roper etter tydeligere regler for å få kontroll på ungdom med store utfordringer.

Det hevdes med jevne mellomrom at private barnevernsinstitusjoner er dyre og dårlige. Selv om statsråden heldigvis har moderert denne retorikken, er realpolitikken likevel slik at private kommersielle aktører kun har livets rett så lenge man har et kapasitetsproblem i det statlige barnevernet. Det er beskjeden.

Denne beskjeden fra sittende regjering gjorde at arbeiderpartimannen Tor Anders Aune i 2008 avviklet sin barnevernsinstitusjon, Kletten Fjellgård AS, et tiltak som ble startet opp etter sterkt påtrykk fra det fylkeskommunale barnevernet i 1995. Samme beskjeden fra statsråden gjør at Aleris Ungplan i anbudsrundene får kun et fåtall plasse-

ringer, mens de, fordi de har et spesialisert og kompetent tilbud, i ettertid mottar plasseringer til en skyhøy spotpris. Denne beskjeden fra statsråden gjør at Stiftelsen Havnøy snart har avvirket hele sin virksomhet i Tønsberg, mens køene øker og barnevernssjefene i Vestfolds kommuner roper etter flere tiltak i fylket.

Denne politikken, med manglende likebehandling mellom offentlige og private aktører, bidrar til at staten sløser med offentlige midler. Gode kompetansemiljøer avvikles, og køene øker.

Full åpenhet og reell likebehandling av alle aktører som leverer tjenester til det statlige barnevernet, vil sikre et mangfold av barnevernstilbud med høy kvalitet til riktig pris. Men Regjeringens politikk er stikk motsatt: mindre tilgjengelig informasjon, utfasing av privat barnevern og et innkjøpssystem som rangerer aktører etter eierskap, og ikke etter hva de faktisk leverer, og til hvilken pris.

Det er grunnlag for å kritisere Regjeringens gjennomføring av den barnevernsreformen forrige regjering igangsatte. Det som kjennetegner de ulike statsråder som har bekledd denne posten i nåværende regjering, er at man har vært enig i kritikken, men ikke evnet stort å gjøre noe med grunnlaget for den.

For ganske nøyaktig tre år siden la Karita Bekkemellem frem en liste over hva hun ville gjøre med barnevernet. Ett av punktene var at hun ville ruste opp det kommunale barnevernet. Det kommunale barnevernet er meget viktig, og det er derfor avgjørende at de som jobber der, har høy kompetanse og muligheter for en karriereutvikling. Trondheim kommune, regjeringspartienes eget utstillingsvindu, fikk i årene 2004 til 2008 et enormt løft på barnevernsområdet. Kommunen deltok da i en forsøksordning, igangsatt av Erna Solberg, og fikk ansvar for både første- og andrelinjetjenestetilbudet i barnevernet. Resultatene av forsøksordningen var at høy barnevernsfaglig kompetanse ble beholdt i kommunen, mangfoldet i tiltakene økte, den faglige utviklingen var stor, det ble satt i gang tiltak på et tidlig tidspunkt og sist, men ikke minst: Det ble fra politisk hold en langt større oppmerksomhet rundt barnevernspolitikken, og feltet ble prioritert i budsjettet. Til tross for dette velger Regjeringen, mot arbeiderpartistyrte Trondheims egen vilje, å avvikle ordningen. Man har altså nullstilt en suksesshistorie. Er dette svaret på å sikre et bedre kommunalt barnevern?

I 2007 hadde vi gående en debatt om bruk av tvang i barnevernsinstitusjoner etter flere alvorlige hendelser. På høring i Stortinget om Høyres forslag til revisjon av rettighetsforskriften var det et unisont kor av barnevernsarbeidere og deres organisasjoner som etterlyste tydeligere forskrifter og bedre hjemmelsgrunnlag for å kunne håndtere ungdom med utfordringer knyttet til rus, vold og kriminell atferd. Statsråden var den gang, som nå, meget fornøyd med regelverket. Den gang mente statsråden at saken var løst med en veiledning i bruk av forskriften. Fremdeles, tre år etter, og etter gjennomført varslet veiledning, ser vi en rekke eksempler på at rus og rømninger preger deler av barnevernet, og fremdeles er det et rop fra ansatte i institusjoner med hardt belastet ungdom om å kunne ta kontrollen. Jeg spør meg: Hvor lang tid tar det å realitets-

forankre de utfordringer barnevernet står overfor, i den politiske ledelsen? Hvor mange dødsfall og grove eksempler på vold, seksuelle overgrep og narkotikamisbruk må man vise til før man går inn og gjør de endringer som ansatte i institusjoner, politiet, interesseorganisasjonene og fortvilte foreldre ber om?

Det er bra at vi nå har kommet dit hen at antallet barn som får hjelp av barnevernet, øker. Lenge har altfor mange barn og deres familier måttet slite med utfordringer de ikke mestrer alene. Godt forebyggende arbeid er viktig. Dette er en ønsket politikk fra både Regjeringen og opposisjonen. Likevel ser vi at flere barn med større utfordringer trenger et langvarig tilbud utenfor hjemmet. Det som bekymrer oss, er at dette ser ut til å komme overraskende på statsråden. Gang på gang ser vi budsjettoverskridelser som skyldes at man ikke har kjøpt tilstrekkelig antall plasser, at man har kjøpt for dyre plasser, at det ikke er mulig å finne egnet tilbud, og at det ikke er satt inn riktig tiltak i rett tid. Med all den informasjon som nå er tilgjengelig for å kunne føre rimelig god barnevernsstatistikk, undrer jeg meg over tydelig sviktende behovsanalyser i det statlige barnevernet. Ingenting i statsrådets redegjørelse forrige mandag tydet på at det er igangsatt noe konkret for å sikre en bedre ressursforvaltning og mer langsiktig planlegging av utvikling av tilbudene i tråd med behovene.

Det er bred vilje i Stortinget til å styrke barnevernet. Høyre er uenig i den kursen Regjeringen har staket ut, men vi vil støtte opp der hvor det trengs. Vi kan diskutere ideologi og måter å organisere barnevernet på oss imellom. Men la oss aldri glemme at det er barna som må komme først.

May Hansen (SV) [10:26:28]: Jeg vil takke statsråden for en grundig og god redegjørelse om situasjonen i barnevernet. Det er helt nødvendig at vi har et økt fokus på tilbudet til våre mest sårbare barn og unge, fordi vi vet at hvis vi ikke setter inn de tiltakene de har rett og krav på, vokser bare problemene. Dette er det viktig at vi har et fokus på, både lokalt og sentralt. Det er også viktig at de tiltakene vi setter inn, er kvalitativt gode og målrettede. Derfor er forskning innenfor barnevernsfeltet meget viktig. Jeg vil i mitt innlegg fokusere på det kommunale barnevernet, fordi jeg mener det er der situasjonen nå er mest alvorlig. Det kommunale barnevernet må fungere hvis barn og unge skal få rett hjelp til rett tid.

I løpet av det siste året har det vært mange oppslag i pressen om tilstanden i barnevernet. Uten at jeg skal kommentere enkeltoppdrag, viser disse at situasjonen i barnevernet er utfordrende, og da spesielt i det kommunale barnevernet. Det samme avdekker rapporten som Statens helsetilsyn har lagt fram. I rapporten «Utsatte barn og unge – behov for bedre samarbeid» blir det avdekket at en stor andel norske kommuner, 103 av 114, har mangler i sin håndtering av utsatte barn. Mangel på samarbeid mellom barnevern, Nav og helsetjenester medfører at barn med problemer får hjelp for sent, får for lite hjelp eller ikke den hjelpen de skal ha, i det hele tatt. Dette er svært alvorlig. Kommunene og kommunepolitikere må ha større fokus på barnevern og hva de kan gjøre for å

løse disse problemene. Dette er kommunenes ansvar. Det handler om system og samarbeid, men selvfølgelig også om ressursituasjonen og kommunenes prioriteringer.

Tallene viser at det har vært en sterk økning i saker for det kommunale barnevernet de siste årene. Økningen i antall meldinger var 55 pst. i perioden 1996 til 2006, mens økningen i undersøkelsessaker var 41 pst. i samme periode. Antall tiltak har også økt jevnt. Økningen fra 1996 til 2006 var på 43 pst. Meldinger, undersøkelser og tiltak til barn og unge er hovedoppgaven til den kommunale barnevernstjenesten. Barnevernstjenesten i kommunene er derfor satt under et hardt press. De mottar stadig flere meldinger, og det er flere og flere barn som får tiltak. Samtidig med dette har ikke andelen ansatte økt tilsvarende. En heving i 2007 til 1997-nivå i meldinger pr. årsverk medfører et behov for ca. 740 nye årsverk i kommunene. Dette viser at det kommunale barnevernet ikke har ressurser til å følge opp den store mengden saker som nå meldes inn. Det viser også undersøkelser fra ulike fylkesmenn rundt omkring i landet.

SV mener det er uakseptabelt at kommunene ikke klarer å hjelpe de barn som trenger og har rett på hjelp. Barn har rett til hjelp til rett tid både etter norsk lov og ikke minst etter Barnekonvensjonen. Det kan ikke stå på ressurser eller problemer med koordinering av ulike instanser når et barn trenger hjelp, enten barnet har vært utsatt for overgrep, har rusproblemer, eller det er andre forhold som tilsier at de trenger tett og rask oppfølging.

Barn som sliter med sosiale og psykiske problemer, må prioriteres. Økt satsing på barnevernet må være en del av svaret på det. Dette er særlig aktuelt som følge av de økte sosiale problemene som nå kommer i kjølvannet av den økte arbeidsledigheten.

For å være sikker på at barn får den hjelpen de trenger uten å måtte vente, må det kommunale barnevernet styrkes, og jeg er veldig glad for de signalene statsråden gir her i forhold til det kommunale barnevernet. Som sagt: Det kommunale barnevernet trenger oppimot 1 000 nye stillinger for å møte økningen i meldinger, undersøkelser og tiltak. Det er også store utfordringer i barnevernet knyttet til samarbeid over forvaltningsgrenser og mellom tjenestenivåer. Utsatte barn og unge trenger et hjelpeapparat som samarbeider og koordinerer seg.

En god barndom betyr mye for hvordan vi får det senere i livet. Barn vokser opp med svært ulike livsbetingelser og møter ulike utfordringer underveis. SV mener at alle barn har rett til en god start på livet, uavhengig av utgangspunkt. Derfor må barn som trenger hjelp, få hjelp til rett tid.

May-Helen Molvær Grimstad (KrF) [10:31:41]: Jeg vil først takke statsråden for en grundig redegjørelse der hun berører mange av de sentrale utfordringene for barnevernet.

Tusenvis av barn bruker hver dag kreftene sine på å beskytte seg mot vold og overgrep og omsorgssvikt i egne hjem. Mange av disse barna får ikke nødvendig beskyttelse før de er påført betydelig skade, skader som ofte varer livet ut.

Det vi må bli flinkere til, er å lytte til barna – spørre hvordan de har det, og hvordan de vil ha det. Det er så mange barn som har sagt til meg: Vi ønsker å bli hørt, vi har en mening, vi har et synspunkt. Og mange opplever at de blir hørt, men mange opplever også at de blir ignorert. Det er det viktig å ta på alvor.

I Norge i dag er det litt over 8 000 barn som bor i forskjellige typer fosterhjem. Omsorgshjem er et bedre uttrykk for fosterhjem. Statsråden sa i sin redegjørelse at de «som organiserer fosterhjemmene, har vært opptatt av at vi skal få på plass en egen pensjonsordning og bedre sosiale rettigheter for fosterforeldre». Det er også Kristelig Folkeparti svært opptatt av. Statsråden sa videre at «Regjeringen vil legge fram en odelstingsproposisjon om en egen pensjonsordning for de statlige familiehjemmene og beredskapshjemmene». Det er flott og et skritt i riktig retning. Men de statlige fosterhjemmene utgjør kun mellom 15 og 20 pst. av alle fosterhjem. Over 80 pst. av fosterforeldrene i Norge er kommunale fosterhjem, hvor en av fire får forsterkninger på en eller annen måte i kortere eller lengre tid.

Det er i dag store ulikheter fra kommune til kommune på hvordan fosterforeldre må kjempe for å få veiledning og ekstra dekning til utgifter utover det vanlige. Dette kan gå ut over samarbeidet. Og hva har de kommunale fosterforeldrene fått av forbedringer annet enn PRIDE-kurs? Fosterforeldrene selv sier at det ikke har blitt noen andre forbedringer. Det må en drøfting til om hva vi vil med fosterhjemsomsorgen i Norge. Statusen må opp på det å være fosterbarn og fosterforeldre. Fosterforeldre og fosterbarn blir ikke godt nok prioritert. Det er en liten andel av befolkningen som er fosterforeldre. Disse utgjør det viktigste tiltaket i norsk barnevern.

Mange barn på institusjon lever i frykt for at hjemmet deres skal gå konkurs, de savner flere voksne rundt seg på institusjonene, eller kanskje står de i kø for å få et fosterhjem. Kristelig Folkeparti er bekymret for om barna får det tilbudet som er best tilpasset dem, eller om økonomiske prioriteringer styrer hvilke tilbud barna får. Kristelig Folkeparti er tilfreds med at Regjeringen har doblet avtaletiden for private barnevernstiltak.

Statsråden varsler at Bufetat fra og med innværende år vil kjøpe flere plasser fra ideelle organisasjoner. Det er bra, fordi vi trenger et mangfold av tilbud til barn med ulike behov for oppfølging. Men mange som driver barnevernsinstitusjoner, har varslet om mye vanskeligere vilkår under denne regjeringen enn under den forrige. Her håper jeg at Regjeringen vil lytte og justere kursen – lytte til dem som jobber og lytte til barn for å ivareta et godt tilbud.

Det har vært fokus på barn og unge med rusproblem som bor på institusjon. Her er det store utfordringer, og vi må ta tak også her. Det er viktig at de som jobber, får de virkemidlene som trengs for å ha god kontroll i institusjonene for å fange opp barn og unge med rusproblem.

Statsråden viste i redegjørelsen til forslaget om ettervern som ligger til behandling i Stortinget. Forslaget innebærer at barnevernstjenesten får plikt til å begrunne hvorfor ungdom som har hatt hjelp av barnevernet, ikke lenger

skal motta hjelp etter fylte 18 år. Dette er et skritt i riktig retning, men Kristelig Folkeparti ønsker å lovfeste en rett til ettervern.

Åtte av ti barn som får hjelp av barnevernet, får hjelp av kommunalt barnevern i lokalmiljøet. Det stiller store krav til barnevernet i kommunene, og store krav til at kommunepolitikere prioriterer barnevernet. Derfor er jeg glad for at statsråden vil ha en dialog med KS om hvordan kvaliteten i det kommunale barnevernet kan sikres, bl.a. gjennom en økning i antall stillinger.

I tillegg til knappe kommunale rammer vet vi at mange barnevernsarbeidere fortviler når de foreslår hjelpetiltak som foreldrene nekter å godta. Da er det lite de kan gjøre, bortsett fra å vente til saken blir så alvorlig at barnevernet kan overta omsorgen ved tvang. Jeg setter spørsmålstegn ved om ikke foreldrenes rett til å nekte hjelpetiltak her undergraver hensynet til barnets beste. Vi må alltid ha med oss at hensynet til barnets interesser skal veie tyngre enn hensynet til foreldre, hvis disse står i motstrid til hverandre.

Trine Skei Grande (V) [10:37:06]: I dag misunner jeg dem som har litt lengre taletid.

Jeg er enig i at statsråden hadde en grundig gjennomgang av barnevernet, men jeg må si at det er to mangler ved den. Den ene er at man ikke har tatt inn over seg det store alvoret ved at barn faktisk dør under barnevernets omsorg. Det er også litt manglende visjoner om hva man ønsker at barnevernet skal være i framtida.

Jeg har fått veldig mange henvendelser etter statsrådens redegjørelse, spesielt fra dem som jobber i barnevernet, som jeg takker veldig for, og som har vært opplysende om situasjonen. Det er jeg glad for.

Det er klart at det er veldig mange som gjør en veldig god jobb. Det utvikles veldig mange gode modeller innenfor barnevernet i måten å jobbe på. Men vi har mange utfordringer framover også. Den første er at vi trenger mye mer tid til forebygging. Det brukes altfor lite tid på forebygging innenfor barnevernet. Det er et område hvor vi må si at vi egentlig har mislyktes litt. For hadde det funget godt, hadde den siste delen av barnevernets jobb vært mye mindre.

Jeg tror at vi må se på hele løpet i møtet med det offentlige, alt fra at helsestasjonene burde ha informert om hva barnevernet kan hjelpe familier med, til barneverns-kontakter – ikke bare i skolene, men også i barnehager. Jeg er alvorlig bekymret for at det kommer så få bekymringsmeldinger fra barnehagene. Jeg tror det har noe å gjøre med barnehagenes innstilling, at det er de voksne som er kundene og ikke barna som er kunder.

Det kreves mye mer innsats i forhold til samhandling både mellom offentlige instanser og fra kommune til kommune. Det er veldig mange barn som ikke bare ender som mappebarn, men som ender som mappebarn fordi de har flyttet til andre kommuner, der det tar lang tid før man igjen klarer å fange dem opp. Jeg mener at det handler om den grunnleggende tilliten til bekymringsmeldingen at man ikke har ressurser til å følge dem opp. Som noen av de ansatte i barnevernet fortalte meg: Når fire saksbe-

handlere i et voldsteam har ca. 150 saker å følge opp, vil det si at hver saksbehandler i snitt har 37–38 saker innen vold som de skal følge opp.

Vi må skjønne alvoret i forbindelse med at barn blir utsatt for tvangstiltak. Det er som en barnevernsansatt skriver til meg:

«Det er IKKE god omsorg å la ungdommer ha anledning til å unndra seg omsorg og behandling.»

Når ungdom, som det står her, «kan fortsette sitt rusmisbruk og eventuelt ta overdoser selv om de er plassert på tvang av det offentlige», er det en vesentlig feil ved hele systemet vårt. Det skal faktisk ikke gå an.

Regjeringas korstog mot de private har vært et korstog der det ikke er snakk om kvalitet, men faktisk om kampen mot de private. En av de ansatte i barnevernet har etter redegjørelsen stilt et veldig godt spørsmål, som jeg har lyst til å stille statsråden:

«Dersom en institusjon ikke får forlenget avtalen hvordan mener statsråden at barna som har lengst vedtak (...) skal ivaretas på institusjonen hvis det blir få barn igjen. Kan barn bli igjen på en institusjon dersom institusjonen ikke får forlenget avtale (det må jo være en grunn til at de ikke får forlenget?) Barn under omsorg er de mest sårbare barna og har rett på en planlagt og trygg oppvekst.»

Det syns jeg er et godt spørsmål, som jeg gjerne vil at statsråden skal svare på.

Nå har jeg bare ett minutt igjen. Da skal jeg snakke om mine to hjertesaker som jeg virkelig mener det bør gjøres noe med. Statsråden har løftet ettervern litt. Men jeg mener at ettervern burde ha vært løftet enda mer og vært gjort til en rettighet for ungdom. Som mange sier i henvendelsene til meg, er det viktig at det med ettervern faktisk er snakk om barnevern og ikke om sosialkontor, som det veldig ofte blir.

Det andre er tilsyn. Tilsynet skal være hyppig, det skal være uanmeldt, og det skal være omsorgsfullt. Jeg tror en av de store svakhetene i barnevernet vårt i dag er at vi ikke klarer å gjennomføre tilsyn på skikkelig måte.

Så er det veldig mange som har tatt opp med meg bruken av familieråd, og at familieråd er en god arbeidsmåte, som vi burde ha jobbet mer med. Det er veldig mange som har tatt opp med meg at fosterfamilier ikke bare skal sikres sosialt, som mange har tatt opp her, men at de også skal sikres faglig og få faglig god oppfølging på jobben sin.

De siste fem sekundene skal jeg bruke på å si at også enslige mindreårige asylsøkere er barn.

Statsråd Anniken Huitfeldt [10:42:23]: Jeg mener at det er store utfordringer i barnevernet. Hvis man virkelig skal møte de barn og unge som har store problemer i vårt samfunn, finner man mange av disse i barnevernet. Så jeg ønsker på ingen måte å skjønne situasjonen. Men barnevernet har blitt bedre etter reformen til Laila Dávøy. Jeg merker meg at det i salen er ulike oppfatninger om barnevernsreformen blant de partiene som satt sammen i regjering i forrige periode.

Etter barnevernsreformen har flere fått hjelp. Flere har

fått tilsyn i fosterhjem. Den siste tiden har antall akuttplaseringer gått ned. Ventetiden i fylkesnemndene har gått ned. Vi har fått lengre kontraktsperioder for private institusjoner. En større andel får hjelp i hjemmet, og vi hjelper flere barn. Vi bruker mer familieråd, og vi har satset på økt opplæring av fosterforeldrene gjennom bl.a. PRIDE-programmet. Så, ja det er store utfordringer, men det har blitt bedre.

Jeg merker meg også at Fremskrittspartiet har en noe annen holdning til barnevern nå enn for 10–15 år siden. Den gangen gikk Fremskrittspartiet ofte i bresjen for de biologiske foreldrene. Jeg vil understreke: De biologiske foreldrenes interesser og holdninger, og barnevernets evne til å involvere dem, er helt avgjørende for at barna skal få god oppfølging. Barna har det ikke godt hvis de vet at de biologiske foreldrene ikke får skikkelig oppfølging. Men i de tilfellene hvor det er interessen motsetninger mellom det som er foreldrenes beste og barnets beste, er det barnets beste som skal være avgjørende. Jeg merker meg med glede at Fremskrittspartiet har en annen holdning til disse spørsmålene enn de hadde for en del år tilbake. Det vitner om at vi har fått økt tillit til barnevernet. Også undersøkelser viser at folk har fått økt tillit til barnevernet, og ikke minst søker de biologiske foreldrene i økende grad kontakt med barnevernet.

Så blir det sagt at det er to ulike virkeligheter – om dop, drap, rømninger, ungdommer uten tilsyn. Olemic Thommessen hadde også en rekke påstander i sitt innlegg. Noen av dem er hentet fra avisene. Noen av dem er riktige, andre medfører ikke riktighet. For å korrigere én påstand med det samme: Kletten Fjellgård lever i beste velgående. Der er det barn. Hvis de andre påstandene har samme nivå på faktadelen, blir jeg litt urolig over hvor Høyre henter sin virkelighetsbeskrivelse av det statlige barnevernet fra.

Vi har også lagt vekt på en rekke lovendringer som skal gjøre at barn får individuell plan, som skal sikre at når barna tilbakeføres til biologiske foreldre, skal det være bedre rettssikkerhet, og vi har styrket loven når det gjelder ettervern. Dette er etter min mening handling. Fremskrittspartiet snakker stadig om at det er lite handling, men det er få handlingsalternativer som presenteres konkret i Fremskrittspartiets forslag, bortsett fra det vanlige, som også kommer fra Høyre: privatisering.

Så var det snakk om minoritetsbarna. Jeg har særlig vært opptatt av deres situasjon i barnevernet, for jeg tror at vi i stor grad har diskriminert barn med minoritetsbakgrunn, i den forstand at vi har tatt for lett på omsorgssvikt i disse miljøene. Mange barn med innvandrerbakgrunn har fortalt at de har meldt fra eller sagt fra på skolen om at de har vært utsatt for bl.a. fysisk vold, men at dette ikke i tilstrekkelig grad har blitt tatt alvorlig. Så jeg mener at det å handle og det å informere om flerkulturelt barnevern er viktig, fordi vi trenger et barnevern som er like omsorgsfullt og viser like stort ansvar overfor minoritetsbarn som overfor andre barn.

Så er det litt vanskelig for meg å få øye på hvilke styrkinger av det statlige barnevernet Høyre ønsker. Meg bekjent har Høyre foreslått en reduksjon i det statlige barnevernet og en økning i det private barnevernet. Det er en

ren ideologisk form for budsjettpolitikk og innebærer på ingen som helst slags måte en styrking av barnevernet.

Når det gjelder rettighetsforskriften, vil jeg si at jeg ikke er fornøyd med rettighetsforskriften slik den er i dag. Men jeg er opptatt av å hente de erfaringene som de som jobber med rettighetsforskriften til daglig, har. Og vi må ikke glemme at rettighetsforskriften har en veldig viktig historie. Vi snakker om et barnevern som har en historie som har vært ganske vanskelig for mange barnevernsbarn. Derfor har barnevernsbarna fått økte rettigheter den siste tiden. Men jeg tror vi må se på rettighetsforskriften i et nytt lys, ikke minst på grunn av den elektroniske utviklingen. Når man har mobiltelefon, er det en helt annen form for kontakt med verden utenfor enn det vi hadde tidligere, og mange i barnevernet har fortalt – og jeg vil trekke disse med i arbeidet – at det er vanskelig å utøve skikkelig omsorg med den rettighetsforskriften vi har i dag. Så jeg er ikke fornøyd med den slik den er, slik det blir sagt.

Så vil jeg til representanten May-Helen Molvær Grimstad si at når det gjelder de private institusjonene, hadde Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet nylig et møte med dem. De er fornøyd med den nye anbudsrunden og mener at den har blitt vesentlig mer profesjonell enn det som har vært tidligere. Det er jo ikke alle institusjoner som er fornøyde, spesielt ikke de som har fått ny rammeavtale, men jevnt over er det stor tilfredshet med at det er en mer profesjonell anbudsrunde enn det vi har hatt tidligere.

Så vil jeg si at når det gjelder flytting fra de institusjonene som ikke har fått forlenget rammeavtale, var det tidligere slik at fylkeskommunene kjøpte enkeltplasser, men nå får vi da en rammeavtale. Og vi har forlenget tidsrommet for offentlig inngått rammeavtale, fra to år til fire år. Det betyr ikke at barna i den institusjonen som ikke får rammeavtale, umiddelbart må flytte. Det var mye diskusjon også i denne salen når det gjaldt tre barnevernsinstitusjoner som ikke fikk forlenget rammeavtale ved juletid. Ved mange av disse institusjonene er driften i dag tilnærmet lik det som var tilfellet i desember 2008, fordi hensynet til barna er det overordnede. Når vi skal inngå nye rammeavtaler, legges det vekt på kvalitet, men det legges også vekt på at det er etablerte fagmiljøer, og at det er viktig å bevare disse. For eksempel er driften på Garnes Ungdomssenter i 2009 tilnærmet lik det den var i desember 2008, selv om de ikke fikk forlenget rammeavtale.

Så vil jeg si til slutt om visjonene for norsk barnevern: Jeg deler mange av representanten Skei Grandes visjoner for norsk barnevern. I denne salen har det vært mange diskusjoner om Nav-reformen. At voksne måtte inn mange dører hvis de var utenfor arbeidslivet, var grunnlaget for Nav-reformen. Vi skal ikke ha noe «Barne-Nav», men det er paradoksalt at de barna som trenger det mest, må innom mange dører – helsesøster, lærer, barnevern, pedagogisk-psykologisk tjeneste, barne- og ungdomspsykiatrien. De må gang på gang fortelle sin vanskelige historie til ulike fagfolk, som hver for seg sikkert gjør en god jobb, men ikke alltid er så flinke til å samarbeide. Mange av de barna som har det vanskeligst, har store mapper, med ulike sakkyndige vurderinger fra ulike, dyktige fagfolk, som hver for seg gjør en god jobb for barn og unge. Men den

største utfordringen er å samordne det hjelpetilbudet vi har. Mange kommuner har gått foran og gjort denne jobben, samlet det under ett tak. I Nes kommune i Akershus ligger barnevernskontoret tvers overfor helsesøsterkontoret, og hvis de der merker at her er det en mor eller en far som har en del utfordringer, sier de: La oss ta en tur over gangen og ta en prat med barnevernet! Det er mye enklere enn i de tilfeller hvor barnevernet er omgitt av taushetsplikt langt inne i en korridor i rådhuset. Det viktigste er å komme inn tidligere. Mange av de barna som sliter mest, sier jo når de er blitt voksne, at de skulle vært meldt mye før. Så det å komme inn tidlig, det å få økt tillit til barnevernet fra dem som jobber med barn og unge til daglig, er den viktigste visjonen for norsk barnevern. De barna som ikke har det greit i vårt samfunn, har snarere fått for lite og for sent barnevern enn for mye barnevern.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Ulf Erik Knudsen (FrP) [10:51:24]: Bare for å presisere: Det er fortsatt slik at Fremskrittspartiet ønsker at de biologiske bånd skal ivaretas på best mulig måte, og at man skal ha det beste samarbeidet på det området.

Mitt spørsmål går på dette med rus, utagering, rømming osv. både når det gjelder institusjoner, og når det gjelder fosterfamilieløsninger. Det er åpenbart mange av de ansatte i disse virksomheter som føler at de ikke har de nødvendige redskaper i form av regler og jobbsituasjonen til å ivareta det ansvaret de har. Mitt spørsmål til statsråden er: Hva vil hun gjøre for å sette de ansatte i disse sammenhengene bedre i stand til å gjøre jobben sin, og hva vil hun gjøre med den rettighetsforskrift som ble omtalt i hennes eget innlegg?

Statsråd Anniken Huitfeldt [10:52:24]: Jeg vil si at mange av de hjelpetiltakene som vi har satt i gang i barnevernet den siste tiden, handler om hjelpetiltak i familien. Mye i barnevernsreformen handler jo nettopp om det. Dersom en 14-åring har begynt å utvikle atferdsproblemer, kan det i mange tilfeller være mye bedre å få hjelp hjemme enn å ta barnet på institusjon.

Vi har gjennomført en rekke tiltak for å få mer kontroll med rusproblemene på institusjonene. Det handler om skoleing. Derfor ønsker vi å intensivere arbeidet med skoleing av dem som jobber i barnevernet. Vi har også bedt fylkesmannen ta ekstra hensyn til dette når man gjennomgår tilsynsrunder.

Når det gjelder rettighetsforskriften, er jeg ikke ferdig med det arbeidet. Jeg har hatt møte med mange av dem som har vært framme i norsk media, som har fortalt meg hvordan rettighetsforskriften ikke alltid fungerer for dem. Vi vet også at fylkesmenn praktiserer denne rettighetsforskriften forskjellig. Jeg er ikke fornøyd med rettighetsforskriften slik den er i dag, og slik den praktiseres. Det har vært mange kritiske røster, og den kritikken vil vi ta med i arbeidet med en ny rettighetsforskrift.

Olemic Thommessen (H) [10:53:34]: Statsråden vil kanskje huske at Høyre for en tid siden foreslo å lage en

digital portal som skulle beskrive alle tilbud innenfor barnevernet. Det gjorde vi fordi vi mener at innsyn er viktig – det er mange forskjellige tilbud, og det er viktig å ha en god oversikt.

Dette dreier seg om å finne de beste tilbudene når man leter etter hvor man skal finne plasseringer i overgangen kanskje først og fremst fra det kommunale til det statlige nivået. Dernest mener vi at innsyn er viktig fordi det virker stimulerende. Det styrker mangfoldet. Man ser hvor det kan være huller i systemet. Og man får også mulighet til offentlig innsyn fra foreldre – og pressen, for den saks skyld. Det vil virke skjerpene på hele dette systemet. Nå ble dette forslaget nedstemt. Mitt spørsmål til statsråden er: Hva vil hun gjøre for at offentligheten enklest mulig får tilgang til informasjon og innsyn i barnevernets systemer?

Statsråd Anniken Huitfeldt [10:54:43]: Vi har gjennomført prosjektet «Et åpent barnevern». Det har ført til at mange barnevernsansatte har gått ut med informasjon som de tidligere sa var taushetsbelagte opplysninger. Vi har jo sett at når barnevernsansatte har blitt mer åpne, har det også styrket tilliten til barnevernet. Det har ikke vært et ingen-kommentar-barnevern i den grad det har vært i de siste årene. Det mener jeg har ført til en positiv utvikling.

Når det gjelder ulike typer hjelpetiltak, vil jeg si at etatens nettsider er veldig gode og gir meget god informasjon om det varierte tilbudet som kan gis innen det statlige barnevernet i dag. Men jeg mener at vi trenger en mer systematisk presentasjon av ulike former for kommunale hjelpetilbud, for her er det stor variasjon i tilbudet, og tilbudet er ikke alltid så kunnskapsbasert. Jeg vil legge vekt på å presentere bedre kunnskap til kommunene om hvilke kommunale hjelpetiltak som man kan sette i verk.

May-Helen Molvær Grimstad (KrF) [10:55:50]: Representanten May Hansen seier så slåande i eit innlegg i Moss Avis den 30. mars: «Barn får ikke den hjelpen de trenger i verdens rikeste land.» Representanten skriv følgjande:

«For å være sikre på at barn får den hjelpen de trenger uten å måtte vente må det kommunale barnevernet styrkes. For å få til en slik styrking må det settes av en milliard kroner på statsbudsjettet som må øremerkes til det kommunale barnevernet, blant annet til å øke antall ansatte i barnevernet med opp mot 1 000 nye stillinger.»

Eg lurar på om vi kan vente oss eit slikt forslag på neste års statsbudsjett, ut frå det som familiepolitisk talsperson i SV har lansert i Moss Avis. Eg reknar med at dette er noko regjeringspartia står samla bak.

Statsråd Anniken Huitfeldt [10:56:48]: Jeg deler representantens bekymring for det kommunale barnevernet. Blant annet har fylkesmannen i Oslo gjennomført en undersøkelse av veldig mange henlagte saker som viser at man i mange av disse sakene skulle ha gått videre med tiltak. Så i mange kommuner sliter det kommunale barnevernet. Derfor har dette fått en veldig grundig omtale i kommuneproposisjonen. Faktisk har barnevernet aldri

fått en tilsvarende omtale som det den har fått i denne proposisjonen.

Når det gjelder budsjettet til høsten, ønsker vi fram mot framleggelsen av statsbudsjettet å ha en dialog med KS med tanke på styrking av det kommunale barnevernet.

Trine Skei Grande (V) [10:57:36]: Jeg skal ikke være så slem å konfrontere statsråden med SV-uttalelser. Jeg tenkte jeg bare skulle konfrontere henne med spørsmål som barnevernsansatte i Oslo faktisk har stilt, og som jeg egentlig ikke syns at statsråden svarte på i innlegget. Hun skal få en ny sjanse.

Når barn er igjen på institusjoner som ikke har drifts-avtale – og det er jo en grunn til at de ikke har drifts-avtale; statsråden oppgav i sitt svar at det er kvalitet som er hovedgrunnen til det – kan man være bekjent av det, av at man lar barn være igjen på institusjoner som man mener ikke er kvalitetsmessig gode nok til å kunne ha en drifts-avtale? Jeg har stor forståelse for langsiktigheten i planene for et barn. Men her må det være klart at noe i statsrådens politikk bryter med hverandre. Er det barnet og kvaliteten rundt barnet som er viktig, er det langsiktigheten som er viktig, eller er det å klare å få til drifts-avtale, etter departementets planer?

Statsråd Anniken Huitfeldt [10:58:44]: Når det gjelder spørsmålet om hvordan anbudsreglene fungerer i Oslo, er det en del av Oslo kommunes barnevern. De har jo, som representanten er kjent med, også ansvar for andrelinjetjenesten, slik at de har et noe annet system enn det vi har i det statlige barnevernet. I Oslo konkurrerer bl.a. kommersielle og ideelle institusjoner på helt like vilkår. Vi har en noe annen modell i det statlige barnevernet. Så representanten får gå videre til Fremskrittspartiet og Høyre i Oslo for å få detaljer om hvordan barnevernsansatte i Oslo opplever dette og anbudsrundene der.

Når det gjelder hvordan dette fungerer i det statlige barnevernet, skal det gjøres individuelle vurderinger. Hvis det er slik at en institusjon har svært dårlig kvalitet, bør barnet flyttes. Hvis det er slik at tilbudet er forsvarlig og det er til barnets beste at det blir boende, skal barnet bli boende. Men her finnes det altså ingen ideologiske svar. Det skal gjøres individuelle vurderinger, til beste for det enkelte barn.

May-Helen Molvær Grimstad (KrF) [10:59:58]: Eg reknar med at statsråden har fått vitamin til barnevernet, frå omsorgsbarn til omsorgsforeldre, kor dei gir kloke råd til oss politikarar. For dei som er fosterforeldre, er ei av utfordringane å få god oppfølging. Eg skjønner veldig godt at mange fosterforeldre som gjer ein kjempejobb, er frustrerte når dei må forhandle med den enkelte kommune for å få dekt utgifter til fagleg oppfølging.

No har statsråden teke tak i dei faglege økonomiske ret-tane til dei statlege fosterforeldra, men det gjeld altså berre 15–20 pst. Resten av fosterforeldra – dei kommunale – har ikkje fått noko. Ein har sagt at det skal utgreiast, det skal drøftast, og ein skal ha samtaler med KS her og der. No vil vi ha konkret handling, og desse fosterforeldra er utålmo-

dige. Eg forventar at statsråden kan levere noko konkret – ikkje berre at ein skal vurdere, og at ein skal ha samtaler. Vi må få konkrete lovnader overfor fosterforeldra.

Statsråd Anniken Huitfeldt [11:01:01]: Som representanten Molvær Grimstad er kjent med, kan ikke jeg pålegge KS å gjennomføre en avtale. Det må jeg, som statsråder før meg – og som Kristelig Folkepartis statsråder også måtte – gjøre i samarbeid og samtale og gjennom forhandlinger med KS.

Vi ønsker selvfølgelig at de kommunale fosterhjemmene skal få bedre rettigheter. Vi har gått foran nå når det gjelder de statlige fosterforeldrene. Vi ønsker altså bedre rettigheter for de kommunale fosterforeldrene, men det gjør vi – enten representanten liker det eller ikke – i samarbeid med KS.

Presidenten: Replikskordskiftet er omme.

Gunn Karin Gjøl (A) [11:01:56]: Jeg synes det er flott at vi har en statsråd som har et slikt sterkt og brennende hjerte og engasjement for de barna som har det vanskeligst. Jeg synes denne debatten har vært veldig bra fram til nå. Det er veldig flott at Stortinget med jevne mellomrom får mulighet til å ta litt mer generelle politiske debatter. Ikke minst på et felt som barnevernet, som dreier seg om de barna som har det vanskeligst, er det viktig at vi får muligheten til å diskutere det i et stort og bredt omfang.

Samtidig har denne debatten vært ganske forutsigbar, synes jeg, for både Høyre og Venstre kommer med det samme hakket i plata om og om igjen. De prøver å skape et skremmebilde av at denne regjeringen er imot private barnevernsinstitusjoner. Det er ganske underlig at de prøver å skape et slikt skremmebilde, når vi vet at ca. halvparten av barna faktisk er i private barnevernsinstitusjoner, og at vi også framover kommer til å være i den situasjonen.

Jeg mener en heller må stille spørsmålet: Er Høyre og Venstre så fanatisk opptatt av at barnevernsinstitusjonene skal være i privat eie at de anser det som viktigere enn å gi et kvalitativt godt tilbud til barna og sette barna i fokus? For Regjeringens holdning har hele tiden vært, når man har vurdert barnevernsinstitusjonene, at man må se på kvaliteten, og så må man se på hva som er til beste for barna og ta beslutninger ut fra det.

Det er også grunnen til at man har vurdert det slik at man bør ha en overgang fra institusjoner og over til mer bruk av fosterhjems plasser – ikke fordi man er så ekstremt imot private barnevernsinstitusjoner, men fordi man er opptatt av å gi det tilbudet som er best for barna. Vi er også opptatt av at man skal ha mangfold, at man skal ha kvalitet, og at man skal ha det tilbudet som er best for barna til enhver tid, på individuell basis.

Så har jeg lyst til å rette fokuset mot en barnegruppe som det ikke har vært så stort fokus på i denne debatten, for det ligger litt i grenseland mellom justis-sektoren og barnevernssektoren. Det er at det til enhver tid sitter mellom fem og ti barn i norske fengsler. De sitter altså sammen med hardbarkede kriminelle og utsettes for negativ påvirkning. Istedenfor å bidra til at disse barna blir

mer lovlydige, bidrar fengselsoppholdet til at de trekkes enda lenger inn i en kriminell løpebane. Situasjonen for barn som sitter i fengsel i dag, er uakseptabel og i strid med Barnekonvensjonen. De fysiske rammene i fengslene er overhodet ikke tilrettelagt for barn. Den oppfølgingen de får, er mangelfull, og de fleste fengslene mangler fullstendig barnefaglig kompetanse.

I mange år har denne gruppen barn vært en kasteball i systemet. De fleste er enige om at fengsel ikke er en god straffereaksjon overfor barn, men samtidig mener barnevernet at disse barna ikke er deres ansvar. I mellomtiden sitter altså disse barna under kritikkverdige forhold i fengsel. Jeg er derfor veldig glad for at justisministeren og barne- og likestillingsministeren har tatt et initiativ til å finne alternative og bedre løsninger for disse barna, gjennom etablering av forsterkede overgangsboliger og nye ordninger. Dette er enheter for barn som har begått så alvorlig kriminalitet at de må være i lukkede institusjoner. Disse enhetene inneholder både barnefaglig og fengselsfaglig kompetanse. Samtidig er jeg opptatt av at disse enhetene kun må brukes til de barna som har begått så alvorlig kriminalitet at samfunnet må beskyttes mot dem. For andre barn som har begått kriminelle handlinger, må det jobbes for å finne alternative straffereformer, og reaksjonene som gis, må være individuelt tilrettelagt for det enkelte barnet.

Barn som har begått alvorlige lovbrudd, har som oftest et langt rulleblad fra barnevernet. Disse har ofte vært utsatt for overgrep og omsorgssvikt fra de var veldig små. Samfunnet må vernes mot barn som er til fare for andre. Det er kriminalomsorgens oppgave. Samtidig er dette barn som sårt trenger omsorg og hjelp. Det er barnevernets oppgave.

Oppfølging av barn som begår alvorlige lovbrudd, krever derfor et tett samarbeid mellom kriminalomsorgen og de ulike hjelpetjenestene. Jeg mener derfor at barnevernet må forpliktes i større grad, og at det psykiske helsevernet må mer på banen. Dette gjelder de svakeste barna. Vi har en plikt til å gi dem en god oppfølging.

Presidenten: Dei talarane som heretter får ordet, har ei taletid på inntil 3 minutt.

May-Helen Molvær Grimstad (KrF) [11:07:19]: Nokre kommentarar på slutten av debatten her: Når det gjeld anbudsproblematikken, trur eg ikkje vi kjem i mål på den måten at vi blir einige med statsråden. Eg trur ikkje eg skal bruke tid på å repetere Kristeleg Folkeparti sitt standpunkt der, det er godt kjent frå tidlegare. Vi håper i det lengste at Regjeringa justerer kursen betydeleg meir enn dei har gjort, men eg lét det liggje og viser til tidlegare innlegg om det.

Når det gjeld finansieringa av barnevernet og den statlege reforma som det har blitt vist til – med Laila Dāvøy sin viktige innsats på dette feltet – var det ei stor reform, og ein visste ikkje kva det ville koste. Når ein skal ha ei så stor reform, må ein følgje utviklinga nøye, og kvart år blei det lagt inn meir pengar til barnevernsreforma. Samtidig blei det frå statsråden si side sagt at barnevernslova skulle følgjast. Vi såg at utgiftsbehovet har vakse kraftig,

og det har òg denne regjeringa opplevd og følgt opp med meir midlar, men vi ser at det framleis er behov for meir midlar til barnevernet.

Når det gjeld fosterforeldre, har eg lyst til å knyte nokre fleire kommentarar til det. Det å vere fosterforeldre er det viktigaste tiltaket innafør barnevernet, vi veit at den jobben dei gjer, er utruleg viktig. Då er det òg viktig at dei føler at samfunnet verdset det arbeidet dei gjer. Når ein då opplever at kvar enkelt må ta sin kamp med kommunen om korleis det skal følgjast opp, om dei skal få besøksheim, og om ein føler det er lagt til rette, når ein veit at alternativet for staten kanskje er ei institusjonsplassering som kostar mangfaldige tusen meir, er det faktisk viktig å heve statusen ved det å vere fosterforeldre og vise at dei blir verdsette. Då er dei økonomiske og sosiale rettane som blir gitt dei, viktige.

Så seier statsråden at ho ikkje kan gjere noko anna enn å snakke med KS. Det er eg ikkje einig i, for dersom staten vil lyfte dette opp, går det òg an å gi sentrale forskrifter, det går an å gi føringar som utgitt og seie at vi skal vere med og bere ein større del av utgiftene på dette, for det er faktisk det viktigaste barnevernstiltaket vi har. Ein kan setje seg ned i lag med dei organisasjonane det gjeld og diskutere og lytte til dei som er fosterforeldre, for dei er heilt uvurderlege i dette arbeidet.

Derfor meiner eg at statsråden fullt ut har moglegheita til å gjere meir konkret på dette området. Eg håper inderleg at ho nyttar den moglegheita i tida framover.

Olemic Thommessen (H) [11:10:29]: Bare en kommentar til representanten Gjøl når det gjelder problemstillingen private og offentlige aktører.

Det er jo unektelig litt underlig å høre på representanten Gjøl når hun nå gir inntrykk av at Regjeringen nærmest er inne på en slags likebehandling av private og offentlige aktører, og at man synes at private aktører er så fantastiske. Da må jeg bare vise til at statsråder fra denne regjeringen tidligere har hatt som uttrykt politikk at man ønsker en utfasing av de private aktørene. Så er dette i løpet av denne fireårsperioden blitt moderert en god del, og nå snakker man om forskjellen mellom ideelle og kommersielle aktører, så nå har de ideelle aktørene kommet litt mer inn i varmen – hva nå enn de ideelle er. Det har jo litt å gjøre med hvem man eies av.

Så har vi også hatt en praksis i det statlige barnevernet der man har hatt som helt klart uttrykt politikk at man først og fremst skulle bruke de statlige tilbudene, og så fikk man se hva som eventuelt måtte bli igjen til de private. Det gjennomgående, hovedlinjen, i hele denne perioden har vært et klart signal om at man ønsker å trappe ned, eller – som man også har uttrykt det – fase ut de private tilbudene.

Når Høyre nokså mange ganger har tatt opp denne problemstillingen her i salen, er ikke det fordi vi vil ha et ensidig privatisert barnevern, men fordi vi mener at de private aktørene representerer et viktig mangfold. Vi er ikke så opptatt av hvem som eier de forskjellige institusjonene, vi er mer opptatt av hva de faktisk leverer. Og vi er også opptatt av den nyskaping og kreativitet disse institusjone-

ne har bidratt med i mange sammenhenger. Veldig ofte er disse private aktørene mennesker som har jobbet i det offentlige barnevernet, og som gjerne vil realisere ideer eller pedagogiske metoder og bidra med det.

Vi ønsker altså et mangfold og mener det er viktig for å holde dynamikken oppe i barnevernet, og at det kommer til å være avgjørende for hvilken kvalitet vi kommer til å ha. Dette gjelder også i forskningssammenheng, hvor vi mener at Regjeringen treffer altfor smalt i forhold til hvilke forskningsmiljøer som involveres. Vi har også sett at samtidig som man gjennom innkjøpene har foretatt en ganske kraftig skvis av de private aktørene, har man også brukt betydelige ressurser for å bygge opp de offentlige tilbudene, f.eks. gjennom MultifunC-institusjonene. Så kursen har vært ganske tydelig: Man ønsker å bygge opp det offentlige og bygge ned det private – det kan det ikke herske tvil om.

May Hansen (SV) [11:13:50]: Jeg har lyst til å understreke det noen har vært inne på, at barnehagene i liten grad melder fra til barnevernet. Nå mener jeg at situasjonen i det kommunale barnevernet – det er i hvert fall det jeg ofte får høre fra barnehagene – er slik at saksbehandlerne har mye å gjøre, og undersøkelser blir ikke gjort. Det vet vi også fra fylkesmennene. Med det fokuset man har hatt på barnevernet, er det jo gledelig og viktig å se det utviklingstrekket som vi har hatt, og som jeg tok fram i mitt innlegg, nemlig et økt antall meldinger og flere barn på tiltak. Det er en økning hele tida. Derfor mener jeg at denne debatten er så viktig – å ha et fokus på barnevern både lokalt og sentralt er ekstremt viktig hvis vi skal komme lenger.

Alle har nå hatt landsmøter, og mange av oss har vedtatt en uttalelse fra barnerettsgruppen som sier at vi trenger mer kompetanse i utdanningen for dem som skal jobbe med barn, for å se og skjønne og forstå hvilke signaler disse barna sender ut. Det er viktig for folk som jobber i barnehagen, det er viktig for folk som jobber i skolen, på helsestasjonen – alle disse yrkesgruppene som faktisk lærer lite om akkurat dette i sin utdanning.

Så vil jeg støtte representanten Gjul med hensyn til at barn ikke skal være i fengsel. Jeg tror det er veldig viktig at det blir fokusert på. Jeg kommer sjøl fra et fylke – Østfold – hvor vi har hatt flere saker om barn i fengsel, og jeg har sagt fra at dette er uakseptabelt. Jeg er veldig glad for den jobben som statsråden nå gjør på disse områdene.

Det er helt nødvendig at barn får rett hjelp til rett tid, hvis vi i framtida skal få hjulpet dem, for det er faktisk slik at hvis man ikke går inn og gir hjelp til rett tid, er dette så alvorlig at det også kan være dødelig. Det er faktisk ganske mange som dør av overdose, av rus og andre ting. Derfor mener jeg – det skrev jeg også i den artikkelen som representanten Molvær Grimstad var inne på – at blålyset skal på når barn har problemer – akkurat på samme måte som når sykebilen kommer og henter meg hvis jeg får hjerteinfarkt. Det er kjempeviktig.

Vi hadde barnevernsnemnder før. Da hadde vi et lokalt fokus på barnevernet, fra lokale politikere. Jeg mener ikke at vi skal tilbake til det, men vi må få kommunepolitikere

til å forstå og vise engasjement rundt denne kjempeviktige jobben. De mest sårbare ungene våre må settes i fokus på en helt annen måte.

Statsråd Anniken Huitfeldt [11:16:58]: Jeg registrerer at representanten Molvær Grimstad påstår at hun ikke er enig med meg når det gjelder anbudspolitikken, og at hun ikke kommer til å bli det heller. Jeg tror vel representanten har vesentlig større problemer med å bli enig med Venstre og Høyre i disse spørsmålene. Det er langt større avstand til de tidligere regjeringskollegene enn det som nå er tilfellet. Vi har vel aldri gått så langt i å samarbeide med ideelle organisasjoner som vi gjør nå.

Så sa Olemic Thommessen at jeg nærmest gikk inn for likebehandling av offentlige og private institusjoner. Da har ikke representanten fulgt særlig nøye med, for jeg brukte begrepet likebehandling da jeg karakteriserte og gjorde rede for hvordan barnevernet fungerer i Oslo. Slik er det ikke i staten, og jeg har den samme politikken som mine forgjengere på dette området. Jeg har aldri sagt at vi skal fase ut de private institusjonene. De utgjør jo halvparten av institusjonsplassene i dagens barnevern. Tvert imot mener jeg at dagens regjering har et veldig pragmatisk syn på dette. Vi ønsker å utnytte kapasiteten i det statlige apparatet først. Deretter vil vi ta i bruk ideelle og så kommersielle aktører.

Jeg vet ikke om representanten merket seg det jeg sa om forskningsmiljøer i min redegjørelse. Men jeg ønsker altså en åpen diskusjon om flere typer metoder som vi bruker i barnevernet.

Så vil jeg si at de ansatte i direktoratet har gjort en stor jobb for å sikre kvaliteten i institusjonene de siste årene. Det blir gitt et mye mer differensiert tilbud, for barn som trenger en institusjonsplass, trenger ikke bare en seng, de trenger også et behandlingstilbud. Derfor er jeg glad for at vi har klart å utvikle kvaliteten i institusjonene den siste tiden.

Så har jeg merket meg det representanten May-Helen Molvær Grimstad sier om de kommunale fosterhjemmene. Jeg ser også behovet for bedre rettigheter for de kommunale fosterhjemmene, og jeg kommer til å gå videre i en dialog med KS om dette. Det vi har gjort fra statens side, er bedre oppfølging og veiledning. Der har det vært et stort trykk de siste årene. Jeg vet at Forsterhjemsforeningen er mer fornøyd med det tilbudet de har fått nå, enn det de har fått tidligere.

Så nevnte representanten Ulf Erik Knudsen sin erfaring med de kommunale barnevernsnemndene. Jeg vil jo, som representanten May Hansen, heller ikke tilbake til at folkevalgte skal sitte og ta den type faglige vurderinger. Det er vanskelige etiske dilemmaer, og det krever høy faglig kompetanse. Men det som var tilfellet tidligere, var at kommunepolitikere kunne mer om den enkeltes historie. De hadde barnevernsbarnas historier under huden. Jeg tror det er noe vi har mistet der, så jeg ønsker mer kontakt mellom kommunepolitikere og dem som jobber i det lokale barnevernet, for å få vite om en annen side av barns virkelighet i den enkelte kommune.

Trine Skei Grande (V) [11:20:18]: Jeg vil også benytte sjansen til å komme med noen kommentarer.

Venstre er veldig enig i at barn ikke skal sitte i fengsel, og verdsetter alle tiltak for å unngå det. Jeg syns også det er viktig når barn er under barnevernets omsorg, at de er under den samme autoritet som enhver foresatt ville hatt overfor de samme barna. Jeg mener at barnevernet har rett til å ta bort en mobiltelefon eller si at barnet ikke får være på Facebook, slik foreldre kan gjøre. Den autoriteten skal barnevernet ha, på samme måte som foreldre.

Så er jeg veldig enig i at vi må begynne å gi mer kred til fosterforeldre for den jobben de gjør, slik at de ikke føler at de må kjempe mot kommuner og mot systemer. Der er jeg helt enig i det Molvær Grimstad sier. Men jeg syns også at vi skal bli dyktigere til å bruke fosterforeldre i ettervern. Når det gjelder de barna som har vært hos fosterforeldre, og som beveger seg inn i perioden for ettervern, mener jeg at fosterforeldre kanskje er den beste formen for ettervern. Det handler om perioden mellom 18 og 24 år, som er den perioden hvor man kan ha behov for å komme hjem og ha en sofa å ligge og gråte på når kjæresten har slått opp, å komme hjem med en stor dunk skittentøy, å komme hjem for å robbe kjøleskapet, eller komme hjem for å krangle med noen om hvilken videreutdanning man egentlig skal ta – noe som gjør at man til slutt kan bli så fandenivoldsk at man faktisk tar den utdannelsen foreldrene ikke tror man klarer, men som man sannelig skal vise dem at man klarer. Der tror jeg fosterforeldre har en veldig viktig rolle, også i ettervern. Jeg tror at de kan gjøre en veldig god jobb på ettervernssiden, slik at man – som mange av de barnevernsansatte har sagt til meg – ikke får en sosialkontorfunksjon, men at man faktisk får en barnevernstilnærming på ettervernet. Jeg tror også – jeg ser at Senterpartiet har valgt ikke å delta i denne debatten – at de små barnevernene og de små kommunene er en kjempeutfordring framover. Derfor har Venstre i sitt stortingsvalgprogram vedtatt en kommunereform for å øke kvaliteten nettopp på de offentlige tilbudene som gis. Jeg tror det er veldig mange små kommuner med veldig små barnevern er vanskelig å holde det faglige nivået, det er vanskelig å gå inn i alle typer familier. Som jeg tok opp i den forrige barnevernsdebatten vi hadde her, tror jeg det i små kommuner med små barnevern kanskje er vanskeligst å gå inn i familier med høy status. Den familien som kanskje ofte er innom sosialkontoret, er det lett for barnevernet å gripe inn i, men i høystatusfamilier i små kommuner med små barnevern tror jeg barn kan lide stor overlast fordi man ikke har tyngde nok til å føle at man kan gå inn i dem.

Presidenten: Representanten Olemic Thommessen har hatt ordet to ganger og får ordet til ein kort merknad, avgrensa til 1 minutt.

Olemic Thommessen (H) [11:23:30]: Jeg skal holde meg innenfor minuttet.

Jeg vil bare takke statsråden for en fin avklaring. Det er altså ikke snakk om likebehandling, men det er fortsatt snakk om et resonnement som bygger på en vurdering av institusjoner, basert på eierskap. Det betyr at eierskap er

viktigere enn kvalitet, men det betyr også at ideologi er viktigere enn hva som er barnets beste.

Statsråd Anniken Huitfeldt [11:24:12]: Som representanten Olemic Thommessen er kjent med, er det en prioritering av hvilke typer institusjoner vi bruker. Vi fyller opp kapasiteten i det statlige barnevernet først. Det å la statlige institusjonsplasser stå ubrukt er ikke i overensstemmelse med målet om at vi skal sørge for barnets beste. Ledig kapasitet er ikke god ressursutnyttelse, som Høyre tradisjonelt sett er for. Dernest prioriterer vi ideelle aktører, og så kommersielle – rett og slett fordi vi ønsker at pengene i barnevernet skal gå til barna. Vi har sett enkelte private aktører ta ut store overskudd. Det er heldigvis redusert. Når vi bruker penger i det statlige barnevernet, vil vi at pengene skal gå til barna. Det er en rent pragmatisk holdning. Her er det Høyre som er ideologiske og ønsker privatisering for privatiseringens egen skyld. Vi har også sett i Oslo – med det systemet vi har der – at det legges avgjørende vekt på pris når man skal velge ulike typer institusjoner, så kvalitet i det statlige barnevernet er det aller mest avgjørende når vi skal kjøpe institusjonsplasser.

Så vil jeg si til representanten Skei Grande at det er der man har de strengeste adferdsparagrafene man i dagens rettighetsforskrift har anledning til å gå inn og legge beslag og kontrollere barna i stor grad. Det er ikke sikkert at dagens rettighetsforskrift er tilpasset den moderne elektroniske virksomhet, og derfor bør vi sørge for dette.

Til slutt: Små barnevern – små kommuner. I Troms – som representanten Tove Karoline Knutsen var inne på – er det en barnevernsansatt som har skrevet en bok som heter Kommuneheks på slak line. Den forteller om den vanskelige jobben det kan være for mange barnevernsansatte i små kommuner å gå inn i noen av de aller vanskeligste konfliktene i vårt samfunn. Jeg tror vi har noe å lære av dette. Jeg tror på mer interkommunalt samarbeid. Jeg tror at forholdene mange ganger kan bli for små – det er for vanskelig. Mange av dem som gjør en viktig jobb i det kommunale barnevernet, sender vi inn i noen av samfunnets aller vanskeligste konflikter. Derfor er jeg glad for at barnevernet har fått økt tillit de siste årene. Den store utfordringen i tiden som kommer, er å styrke det kommunale barnevernet, slik at barnevernet kan komme inn tidligere.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 1.

(Votering, sjå side 3134)

Sak nr. 2 [11:26:50]

Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 12/2009 av 5. februar 2009 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2007/59/EF om sertifisering av lokomotivførere som fører lokomotiver og tog på jernbanenettet i Fellesskapet (Innst. S. nr. 218 (2008–2009), jf. St.prp. nr. 48 (2008–2009))

Presidenten: Etter ønske frå transport- og kommunikasjonskomiteen vil presidenten gjere framlegg om at taletida vert avgrensa til 3 minutt til kvar gruppe og 3 minutt til statsråden.

Vidare vil presidenten gjere framlegg om at det ikkje blir gitt høve til replikkar etter dei enkelte innlegga, og at dei som måtte teikne seg på talarlista utover den fordelte taletida, også får ei taletid på inntil 3 minutt.

– Det er vedteke.

Presidenten: Første talar er Trond Helleland, som talar på vegner av saksordførar Øyvind Halleraker.

Trond Helleland (H) [11:28:02]: Det er ganske greit å kunne snakke på vegne av en saksordfører når det er en enstemmig innstilling.

Dette er jo et direktiv fra EU som har som hovedformål å harmonisere de ulike nasjonale ordningene for sertifisering av lokomotivførere – dette for å gjøre det enklere å bruke lokomotivførere på tvers av landegrensene. Komiteen er positiv til direktivet, ikke minst fordi det betyr at det for Norges del vil bli lettere å skaffe kompetent lokførerpersonell. Vi så i fjor at NSB og jernbanen slet med å skaffe kvalifisert personell. Ved å bruke dette EU-direktivet på en positiv måte vil det være enklere å skaffe kompetent personell på tvers av landegrensene.

Komiteen viser også til at en vil oppnå bedre interoperabilitet i det felles europeiske jernbanetransportmarkedet, samtidig som det opprettholdes et høyt sikkerhetsnivå på jernbanen. Når en får denne sertifiseringsordningen, er det viktig at den følges opp. I Norge er det Jernbanetilsynet som får hovedansvaret for å føre tilsyn med lokførere og fastlegge nasjonale kriterier for eksaminatorer.

Dette direktivet krever også en del lovendringer, og det vil vi komme tilbake til i forbindelse med Ot.prp. nr. 63, som skal behandles senere i dag.

Utenrikskomiteen har behandlet saken og hadde ingen merknader til transportkomiteens behandling.

Så med det anbefaler vi komiteens innstilling.

Solveig Horne hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 2. (Votering, se side 3134)

Sak nr. 3 [11:29:55]

Innstilling frå transport- og kommunikasjonskomiteen om Nord-Jærenpakka – fullføring (Innst. S. nr. 230 (2008–2009), jf. St.prp. nr. 58 (2008–2009))

Presidenten: Etter ønske fra transport- og kommunikasjonskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til statsråden.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning

til tre replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talarlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Hallgeir H. Langeland (SV) [11:30:51] (ordfører for saka): Trafikkproblema på Nord-Jæren blir ikkje løyste ved at me fullfører denne Nord-Jærenpakka, men me får altså eit par kollektivfelt, me får ei satsing på gang- og sykkelveggar, og me får nokre vegkryss og ei bru – så me er på gang til å få til noko. Men framleis vil bilkøene i rush-tida sørgja for at trafikken står stille, og klimagassutsleppa frå transportsektoren når det gjeld bil, vil framleis vera over 60 pst. av totalen. Det er altså behov for betydeleg større grep enn det som skjer i dag.

NHO og lastebileigarane ønskjer ei løysing som SV har foreslått mange gonger, og som verkar i Stockholm, nemleg ei køprising og ei rushtidsavgift i området. Det vil føra til at me får redusert personbiltrafikken, det vil føra til at me får redusert klimagassutsleppa, og det vil føra til at næringslivet tener meir pengar. Ikkje minst det siste er det viktig å ta med seg når ein ser at enkelte parti er imot slike tiltak – enkelte parti som faktisk hevdar at dei er næringslivsparti, men som altså går imot det som næringslivet sjølv ønskjer seg i saker knytte til transport.

I 1993 foreslo SV ei bybaneløysing for Nord-Jæren. Motstanden mot det var stor i starten, men no i dette nye hundreåret er stort sett alle einige om at me treng ein bybane på Nord-Jæren. Regjeringa stimulerte dette spesielt i statsbudsjettet ved at me gjekk inn med 6 mill. kr til planleggingsmidlar for å få fart på bybanen. Me konstaterer likevel at ein ikkje har klart å konkludera lokalt på det SV har konkludert på i drygt 15 år, om ein skal ha ein bybane, og at ein no diskuterer i fylkeskommunen og i kommunane rundt om ein skal ha ei totalløysing når det gjeld transport- og arealplanlegging for framtida på Nord-Jæren. Det er bra, men det har teke for lang tid. Me burde hatt konklusjonane til Stortinget no i forbindelse med behandlinga om Nasjonal transportplan, slik at me kunne ha teke dei offensive grepa allereie no. No blir det litt avhengig av kva ein klarer å få til her på Stortinget, men me veit ikkje heilt kva fylkeskommunane og lokalkommunane vil. Men alle – ikkje minst SV – ser at viss ein skal få til ei bybaneløysing, må staten tungt inn i eit spleiselag økonomisk for å få dette til. Føresetnaden er altså at eit fleirtal av lokalpartia står bak og støttar SV sitt krav om ei bybaneløysing.

Eg må bruka litt tid på det partiet som har hatt landsmøte i helga, og som skriv side opp og side ned med argumentasjon mot bompengar. – Dei må ha ei dårleg sak når dei må skrive så mange sider at me som skal følgja med på dette, ramlar av lasset. Dei kritiserer fleirtalet, spesielt Regjeringa, når det gjeld bompengeløysingar. Frå fleirtalet si side viser me til at det faktisk er slik at bl.a. Framstegspartiet i Oslo har bedt oss om å fremja forslag slik at ein kan nytta bompengar til drift av kollektivtransporten. Det har Framstegspartiet i Oslo – der bl.a. partileiaren er

medlem – bedt oss om. Så har Regjeringa teke det til følge, ein syntest det var lurt. Det gjer me, og så vedtek me det. Så har me òg hatt eit framstegsparti som har forhandla budsjett tre gonger med Bondevik II-regjeringa. Dei reiv ikkje ein einaste bom. Bommene stod, og pengane strøymde inn frå bilistane utan at Framstegspartiet føreslo f.eks. å løyva 5 milliardar kr til å ta vekk bommene.

Eg synest det er veldig rart at me må bruka tid på å høyra på at Framstegspartiet eigentleg er mot bompengar, når me faktisk ser at dei er for bompengar både i Oslo, på Os, i Austevoll og i andre kommunar der dei har makt. Dei gjer ingenting i samband med budsjettet med bommene når dei er i posisjon, når dei kunne ha føreslått, løyvd og forhandla om å ta vekk bommar. Det gjorde dei ikkje dei tre gongene dei kunne ha gjort det. Det er litt underleg at Sandberg og Sortevik flaggar dette så høgt på sitt landsmøte – og òg i denne salen.

Nord-Jæren treng framtidssrette transportløyningar, ikkje minst knytte opp mot klimaforliket som er heilt tydeleg på at ein må redusera biltrafikken og få opp nye flotte kollektive løyningar. SV er overbevist om at bybanen er svaret på det, saman med restriktive tiltak for biltrafikken slik at klimagassutsleppa kan gå ned.

Arne Sortevik (FrP) [11:36:13]: Saksordføreren i forrige sak var sterkt fraværende, men representanten Langeland fra regjeringspartiet SV var veldig tydelig til stede. Til tider er det faktisk morsomt å høre på representanten Langeland, men det kan av og til bli vel mye gjentakelse fra representanten som er imot biler og imot veier. Vi gleder oss over at han har begrenset innflytelse i sin egen regjering for det syn.

Denne saken gjelder tiltak for å øke inntektene av bompengordningen knyttet til Nord-Jærenpakka frem til utløpet av 2011, 160 mill. kr pr. år, totalt 400 mill. kr fra sommeren i år til utløpet av 2011. Fremskrittspartiet er imot, og mener at staten også skal betale dette.

Jeg tar opp Fremskrittspartiets fem forslag i saken. Forslagene nr. 1 og 2 går på avvikling og full stopp av praktiseringen av dagens bompengordning i Norge, forslag nr. 3 går på å få frem nye forslag til finansieringsverktøy, og forslagene nr. 4 og 5 er spesifikke med hensyn til Nord-Jæren Bompengeselskap, statlig overtakelse og bevilgning av de 400 mill. kr i revidert nasjonalbudsjett.

Denne saken er en av fire bompengesaker Stortinget nå skal behandle før sesjonen og perioden er ferdig, to i dag og to i neste uke. Stortinget tildeler særbeskatningsmyndighet til bompengeselskapene – bompenger er jo særbeskatning, ekstrabeskatning og skatt på transport. Det kommer altså mer særbeskatning fra en regjering som har økt bruken av bompenger med over 30 pst. i perioden 2006–2009, til nesten 20 milliarder kr, og nye 75 milliarder kr venter i Regjeringens forslag til NTP 2010–2019. De fire sakene har en samlet ramme på 5,4 milliarder kr i bompenger, 5,4 milliarder kr i renter og 90 millioner kr i innkreving. Det betales 35 pst. på toppen av det veiprosjektene koster. Det er dyrt med vei på avbetaling. Samlet skal bilistene betale over dobbelt så mye som selve bompengetilskuddet til prosjektene. Det tror vi er

lite kjent. Fremskrittspartiet mener det er unødvendig, fullstendig unødvendig. Staten mangler ikke penger, men Regjeringen mangler politisk vilje til å bruke moderne finansieringsverktøy for investering av norsk fellesskapsformue i norske veier.

Denne saken gir anledning til å fokusere på EUs krav til norske bompengordninger, og de er jo mange – i første omgang rabattsatser på en rekke prosjekter, både eksisterende prosjekter og vedtatte prosjekter, og der krever EU en maksimalrabatt på 13 pst. Hva betyr dette? Et eksempel: Om prisen er 20 kr pr. passering, og rabattsatsen ved bruk av brikke er 50 pst., betaler bilisten med brikke 10 kr. Om rabattsatsen blir satt til 13 pst., øker betalingen til nesten 17,5 kr, altså nesten 75 pst. Dette er et eksempel som gjelder personbil. For vogntog blir det ikke bare en kraftigere prosent, men det blir faktisk også en meget kraftig kroneøkning. Hva er status? Det er spørsmål til møtende statsråd. Hvorfor får ikke Stortinget orientering om status? Har EU avvist norske krav til særordninger, slik som vi har kunnet lese oss til i media? Dette betyr jo en kraftig økning i pris for bompasering. Hva gjør Regjeringen med dette? Har statsråden unnlatt å informere Stortinget om situasjonen, som jo er alvorlig? Vi har også kunnet lese oss til at EU-direktivet som trådte i kraft i fjor, skulle vært innført i Norge i juni 2008. Hvordan har Regjeringen håndtert denne situasjonen? Hvordan vil Regjeringen orientere Stortinget om EU-direktivets innslag i alle eksisterende bompengordninger og i alle vedtatte nye bompengordninger?

Denne problematikken er jo med på å understreke at bompenger er noe herk – jeg går ut fra at det er et parlamentarisk uttrykk – og bør fjernes, slik Fremskrittspartiet nå igjen fremmer forslag om.

Presidenten: Representanten Arne Sortevik har tatt opp de forslagene han refererte til.

Den innkalte vararepresentanten fra Telemark fylke, Mari Helén Varøy, har tatt sete.

Bent Høie (H) [11:41:28]: Det gror fram bompengestasjoner i dette landet, men at det gror fram i et sånt omfang at det er blitt landbruksministerens ansvarsområde, er nytt for meg!

Dette er en viktig sak fordi en her løser opp viktige trafikkproblemer på Nord-Jæren. Det at en lokalt nå får muligheten til å utbygge disse veiene som vil innebære en fullføring av den første Nord-Jærenpakken, er avgjørende for å få flyt i trafikken. Selv var jeg heldig i dag morges – flyet var litt forsinket og dermed nådde jeg det. Men på grunn av akkurat disse trafikkstrekingene som vi har oppe til behandling i dag, oppstår det store trafikkproblemer også utenom rushtiden i dette området, som ikke minst også vil bli forsterket nå når Risavika havn blir mer og mer omfattende i sin virksomhet.

Men representanten Langeland er inne på noe som er helt vesentlig, nemlig at på Nord-Jæren vil en ikke kunne bygge seg ut av trafikkproblemene ved kun å satse på vei. Velfungerende kollektivløsninger knyttet til dobbeltsporet på Nord-Jæren mellom Stavanger og Sandnes og et bedre

busstilbud, men ikke minst også den framtidige planen om en bybane vil være avgjørende for å kunne løse trafikkproblemene på Nord-Jæren. Ved bare å bygge ut vei vil det ikke være mulig å løse de utfordringene. Derfor er jeg også glad for at flertallet i innstillingen viser til planer om en bybane. Nå er det jo sånn at Hallgeir H. Langeland der bør konsentrere sin aktivitet opp mot sine egne rød-grønne venner som styrer Rogaland fylkeskommune, for det er de som i realiteten er proppen i systemet her. Høyre-styrte Stavanger er for bybane. Høyre i fylket er for bybane.

Det som vil være avgjørende for om man lykkes i å kunne bygge en bybane på Nord-Jæren, vil være at en i forbindelse med Nasjonal transportplan, som nå er til behandling i Stortinget, fra flertallets side er tydelig på at staten vil bidra også med direkte støtte til utbygging av en bybane på Nord-Jæren, sånn som man f.eks. har gjort når det gjelder bybanen i Bergen. Men med det finansierings-systemet som Regjeringen foreslår, med overgangsordningen som er over i 2013, vil det ikke være mulig innenfor tenkelige rammer for fylkeskommunal finansiering å kunne håndtere utbyggingen av en bybane på den størrelsen som det er snakk om på Nord-Jæren. Så med mindre regjeringspartiene her snur og går med på det som Høyres, Kristelig Folkepartis og Venstres landsmøter har vedtatt, nemlig at staten fortsatt skal ha et finansieringsansvar for den type kollektivinfrastrukturinvesteringer i storbyområdene, vil det ikke være mulig å realisere et bybaneprojekt på Nord-Jæren.

Jeg håper at representanten Langeland jobber sterkt for det internt i komiteen, og ikke minst at han også hvisker noen ord i øret på sine rød-grønne kollegaer i Rogaland fylke om at de også må stå på for en slik løsning for at vi skal kunne realisere det som jeg oppfatter er Hallgeir H. Langelands drøm. Hans beste våpendrager i denne drømmen er altså Høyre og ikke hans egne rød-grønne politikere i Rogaland fylke.

Statsråd Terje Riis-Johansen [11:45:30]: Jeg kan aller først berolige representanten Høie med at jeg er her i dag kun som olje- og energiminister og vikarierende samferdselsminister, og at landbruksministeren er igjen i Landbruksdepartementet, så frykten for en eventuell vekst av nye bomstasjoner ligger antakelig litt på siden slik sett.

Jeg er glad for at Stortinget i dag slutter seg til forslaget om å fullføre Nord-Jærenpakken. Som det klart går fram av både innstillinga og diskusjonen her i dag, er alle partiene, med unntak av Fremskrittspartiet, enige om å følge opp det vedtaket som Rogaland fylkeskommune fattet 10. desember 2008. De endringene som fylkeskommunen da gikk inn for, er beregnet å gi om lag 400 mill. kr mer i inntekter de to og et halvt årene som er igjen av bompengerperioden. Noen av disse pengene vil gå til å sikre fullfinansiering av rv. 510, Solasplitten, et prosjekt som også ble presentert i statsbudsjettet for 2009.

Etter de prioriteringene som ligger i fylkeskommunens vedtak, vil en stor andel av de ekstra inntektene gå til å bygge nye kollektivfelt bl.a. på rv. 44 og rv. 509. Dette er viktig for å bedre miljøet og trafikkforholdene på Nord-Jæren. Jeg er også spent på hva som vil komme fram i den

konseptutvalgutredninga om transportsystemet på Jæren som fylkeskommunen nå er i sluttfasen av. Et viktig spørsmål i denne utredninga er på hvilken måte det kollektive transporttilbudet best kan forbedres. Er det kombibane, bybane eller ulike bussløsninger som vil gi det beste tilbudet? Denne konseptutvalgutredninga og en ekstern kvalitetssikring av den vil ligge som en sentral premiss for en videreføring av Nord-Jærenpakken i en framtidig Jærenpakke 2. Jeg har merket meg at komiteen også ser fram til denne utredningen.

Så har det foregått en liten debatt i forkant her med bl.a. Fremskrittspartiet knyttet til bompenger som sådan. At Fremskrittspartiet ikke er fornøyd med at lokale myndigheter, med fylkeskommunen i spissen, faktisk ser det som den beste løsninga å gå inn for å øke bompengetakstene, skal jeg vel ikke si er direkte overraskende. At Fremskrittspartiet heller ikke vil at Regjeringa skal legge fram bompengesaker for Stortinget så lenge vi ikke er blitt enige med EU om hvordan vi skal tilpasse oss et direktiv fra Brussel, er heller ikke overraskende. Som samferdselsministeren skrev i brev til transport- og kommunikasjonskomiteen 27. april i år, er departementet «i dialog med Kommisjonen om mulige tilpasninger eller eventuelle overgangsordninger. Før det foreligger et resultat av dette arbeidet, er det vanskelig å si noe eksakt om tidspunkt for og på hvilken måte direktivet skal implementeres i norsk rett.»

Disse merknadene og forslagene fra Fremskrittspartiet kan slik sett bare ses på som et ledd i å synliggjøre partiets prinsipielle motstand mot bompenger.

Jeg er, i likhet med Stortinget, glad for at det på tross av dette, har gått raskt å få denne saken opp og fram til vedtak her i salen i dag, og vil benytte anledninga til å takke for det.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Arne Sortevik (FrP) [11:49:00]: La meg først presisere at når Fremskrittspartiet ikke vil ha flere bompengesaker til Stortinget, er det fordi vi vil fjerne ordningen. Da er det heller ikke behov for enkeltvis å tildele særbeskatningsmyndighet.

Det vi er opptatt av, er å få klarere svar og ikke minst avklaringer når det gjelder EU-direktivet og innslaget i eksisterende og vedtatte bomordninger.

Jeg har funnet et eksempel på lastebil/vogntog Oslo–Stavanger. Der øker prisen fra 240 kr med over 100 kr – det er altså en kraftig økning i transportkostnadene innenfor rammen av eksisterende bompengenett.

Når kommer det avklaring på dette? Når vil Stortinget få en avklaring, og, ikke minst, når vil de som bruker veien til å transportere varer, få en avklaring på hvordan dette direktivet vil slå inn i norsk veifinansiering?

Statsråd Terje Riis-Johansen [11:49:58]: Det er ikke mulig for meg å si noe mer enn det jeg sa i mitt innlegg. Departementet er i prosess rundt dette spørsmålet nå med Kommisjonen. Jeg vet at samferdselsministeren selv er opptatt av å finne en rask løsning på dette, men det er en

jobb som må gjøres med det materielle innholdet i saken. Før en har oversikt over det, er det heller ikke mulig eksakt å gi noe tidspunkt i henhold til det spørsmålet som blir stilt. Så svaret mitt er det samme som det jeg sa ifra talerstolen nettopp: Det jobbes med saken og med en ambisjon om å få den avklart så raskt som overhodet mulig.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk.

Per Sandberg (FrP) [11:50:58] (komiteens leder): Egentlig er det kanskje ikke behov for å si noe mer i denne typen saker. Flertallet, alle partiene unntatt Fremskrittspartiet, har gjort om Stortinget til et ekspedisjonskontor når det gjelder denne typen saker. Det gjenspeiles også i innlegget fra saksordføreren, og det gjenspeiles også i merknadene fra regjeringspartiene i innstillingen.

Jeg finner det meget besynderlig at saksordføreren i sitt innlegg nærmest har framlagt en sak som gjelder rushtidsavgift og bybane på Jæren. Slik som jeg har tolket saksordføreren innlegg, lå det i merknadene og det som blir sagt fra flertallet, at her er det nærmest et vedtak om rushtidsavgift på Jæren. Det er det verdt å merke seg, selv om det ikke står noe særlig om det i vedtaket.

Så registrerer jeg også at saksordføreren, Hallgeir H. Langeland fra SV, for øvrig også i innstillingen prøver å antyde at noen har en dårlig sak – når man skriver og er opptatt av at saker skal få en kvalitativt god behandling, så er det nærmest et bevis på at man har en dårlig sak. Beviset på at man har en dårlig sak, framgår på side 2, der flertallet, Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet, ikke har noe annet å formidle enn en historieforvringning – rett og slett bløff. Jeg går så sterkt til verks, fordi det er ikke riktig at Fremskrittspartiet framforhandlet tre budsjett med Bondevik II-regjeringen. Det er direkte feil. Fremskrittspartiet framforhandlet to budsjett med Bondevik II-regjeringen. Det tredje året kom et kabinettsspørsmål fra Bondevik II-regjeringen. Det fjerde året inngikk Arbeiderpartiet et budsjettforlik med Bondevik II-regjeringen. Det er også direkte feil at Fremskrittspartiet har endret lovverket på dette punktet, som det også står i merknaden. Men det er klart at når man må bruke den slags midler for å få gjennomført den type saker uten å ha debatt om det, tar jeg det for gitt at saksordføreren har støtte fra alle de andre partiene, både til innlegget sitt og til det som er av merknader her.

Men jeg registrerer også at statsråden ikke greier å antyde på noen slags måte hva denne regjeringen vil gjøre når EU-direktivet om rabattordningen kommer til å gå igjennom både i EU og i den norske regjeringen.

Presidenten: Presidenten vil påpeke at ordet «bløff» ikke er et parlamentarisk uttrykk.

Hallgeir H. Langeland (SV) [11:54:20]: Då skal ikkje eg bruka ordet «bløff» om Framstegspartiet, men berre visa til det som står i merknadene, og som nestleiareren i Framstegspartiet er litt irritert over at me tek opp, nemleg dei faktiske forholda knytte opp mot kva ein har gjort i Oslo FrP, der m.a. Siv Jensen er medlem. Der har ein altså, saman med dei andre partia i Oslo, bedt Stortinget om å

endra lovverket sånn at det er mogleg å nytta bompengar til drift av kollektivtransport. Det har Framstegspartiet i Oslo vore med på å be om, og det har då eit fleirtal på Stortinget, inklusiv regjeringspartia, støtta og meint var ei god sak. Det faktiske forholdet er altså at det er byrådet i Oslo, i samarbeid med Akershus, som har kome med ein søknad til Regjeringa om å endra lovverket. Det har Framstegspartiet vore med på. Dei har i Oslo vore med på at ein skal kunna bruka bompengar til drift av kollektivtransporten, og det er bra. Men det vil altså ikkje Sandberg vedkjenna seg.

Så til historia om budsjetta. Det kan godt vera at Sandberg har rett i det, men uansett er det iallfall to budsjett der Framstegspartiet hadde kunna gått til Bondevik og sagt at no skal me forhandla budsjett, det er eit krav frå oss, og det kravet er så sterkt at me vil ikkje vera med på noko budsjett med dykk om me ikkje får det gjennomført. Bommane i Noreg skal vekk. Me skal ikkje få bilistane lenger. Me skal ikkje driva med landevegsrøveri. Dette er ei så viktig sak at dette må me faktisk få på plass i budsjettet. Men det skjedde ikkje. Ein bad ikkje om 5 milliardar kr. Ein fekk skarve 1 mill. kr i auke på vegvedlikehaldet i budsjetta ein behandla. Ein kan ikkje vera særleg stolt av det om ein meiner alvor med å vera rein og rank på bompengefronten.

Så blir det referert til bybane, klimaproblematikk og rushtidsavgift. Det er heilt riktig at det i klimaforliket står at ein må redusera biltrafikken for å få pengar frå belønningsordninga. Og ein effektiv måte å gjera det på, viser det seg, er det som ein gjer i Stockholm. Så sa eg i mitt innlegg at NHO – Bedrifts-Noreg – ber om dette, men Framstegspartiet er ikkje eit bedriftsvenleg parti, så dei er imot dette. Dei vil at bilistane skal stå i bilkø og tapa pengar. Dei vil at næringslivet skal stå i timevis og sleppa ut klimagassar, og altså tapa pengar på å stå i bilkø. Det er ein vilja politikk. For det som verkar, vil ein ikkje gjera.

Bybana er ei veldig viktig sak for regionen. Eg er glad for at det er stor tilslutning på Stortinget til dette, og eg håper at det som SV foreslo i 1993, snart blir realisert.

Presidenten: Presidenten vil påpeke at heller ikke ordet «landevegsrøveri» er et parlamentarisk uttrykk.

Per Sandberg (FrP) [11:57:48]: Dette kan jo bli morsomt. Når SV nå er blitt NHOs parti, formoder jeg at SV vil åpne for olje- og gassutvinning i nord, for det tror jeg NHO også ønsker seg. Det er jo en interessant utvikling. Fremskrittspartiet er et parti som har egen politikk. Vi vurderer ikke vår politikk ut fra NHO, LO eller andre særinteresser, slik som regjeringspartiene gjør. Så har jeg slått fast det. Men når jeg peker på side 2, viser jo flertallet til byrådet i Oslo, og til Oslo FrP. I avsnitt nr. 2 under «Eit anna fleirtal» heter det:

«Dette fleirtalet vil vise til at Stortinget derfor, etter ønskje frå Regjeringa og frå m.a. Framstegspartiet, har endra lovverket på dette punktet.»

Nei, Fremskrittspartiet stemte imot disse lovendringene, og derfor – jeg skal ikke bruke ordet «bløff» – omgår man her sannheten bevisst, og det er det eneste argumentet

man har. Og når det snakkes om lokaldemokratiet, selvråderetten og det lokale initiativet – som jeg kaller ansvarsfraskrivelse, for man skylder på lokalpolitikere: Lokalpolitikere og regionalpolitikere på Jæren vil gjøre akkurat det samme som Fremskrittspartiet. De vil at staten skal finansiere infrastrukturen, men når Langeland og andre driver med statlig utpressing, vet jo ikke disse lokalpolitikere sin arme råd når det gjelder å få på plass en infrastruktur. Disse lokalpolitikere lider under Stockholm-syndromet: De er gisler, og på et eller annet tidspunkt blir gislene glad i kidnapperne. Det er faktisk noen av våre politikere som har havnet i den situasjonen, og da er det alvorlig. Men hvis man skal legge til grunn dette argumentet, at lokale initiativ er overordnet lovverket, at lokale initiativ er overordnet Stortingets virksomhet, ja da blir det interessant i mange saker. Jeg ser for meg at det kommer et lokalt initiativ, der man ønsker å kreve inn ekstra skatt for å bygge ut eldreomsorgen. Da kan jo ikke det samme flertallet si nei – for det vil være et lokalt initiativ. Dette er total ansvarsfraskrivelse fra flertallet, og det tror jeg også de aller fleste har merket seg.

Bård Hoksrud (FrP) [12:01:05]: Det var interessant å høre representanten Langelands forsøk på faktabeskrivelse. Dessverre var det vel i beste fall historieløst, eller i grenseland for tvilsomt. Jeg er i hvert fall ikke i tvil om at det representanten Sandberg redegjorde for nå, er de faktiske forholdene. At Langeland lager sine egne historietolkninger av hva som faktisk skjer, det får være Langelands problem.

Men jeg har lyst til, når Langeland er så opptatt av at Stockholmsprosjektet er et fantastisk flott prosjekt, å be ham også lytte til andre som har en litt annen oppfatning av hvordan Stockholmsprosjektet faktisk har fungert. For eksempel bør kanskje Langeland ta en telefon til Stockholms Handelskammer, som er veldig klare og tydelige på at dette ikke har vært noen god løsning. Det som er resultatet, er at det er like mye trafikk. Det kan hende at trafikken har snudd litt om i forhold til hvor den går, men i Stockholm er trafikken like stor.

I tillegg har også dette – ifølge representanten Langeland og andre representanter fra regjeringspartiene – fantastiske prosjektet vist seg å være en vanvittig dyr måte å kreve inn penger på. Ut fra de opplysningene vi fikk, tror jeg at man brukte nesten 600 mill. kr bare på å kreve inn pengene – og det var ca. 800 mill. kr man tok inn i året. Da er det i hvert fall ikke tvil om at det er en dårlig ordning. Det som er det viktige her, er at svenske myndigheter også puttet inn over 3 milliarder kr nettopp til kollektivtransporten. Jeg ser ikke at verken Langeland eller andre representanter for regjeringspartiene, når man prater om rushtidsavgift og i iveren etter rushtidsavgifter, har vært oppe i samme summer med statlig finansiering for å drifte kollektivtrafikken f.eks. i Oslo. Da er det bompenger og det er – unnskyld, president, jeg tenkte å si statlig utpressing, men det er altså statlige krav om at det er bilistene som skal betale regningen også for kollektivtransporten.

Hallgeir H. Langeland (SV) [12:03:25]: Eg beklagar at eg brukte omgrepet «landevegsvæveri». Det trudde eg var noko som blei brukt ofte her av eit anna parti, men det er tydelegvis ikkje sånn. Men eg har registrert at det iallfall blir brukt mykje i aviser o.l. som eit poeng

Så må eg seia til Framstegspartiet at det er tydeleg at me er inne på noko her, i og med at engasjementet er så stort for å bevisa at ein eigentleg er imot bompengar. Men det som er dei faktiske forholda, er at byrådet i Oslo, som altså Framstegspartiet er ein del av, bad oss om å gjera om lovverket, sånn at det var mogleg å ta midlar frå bompengar til kollektivtransporten. Det er dei faktiske forholda. Det er eit godt forslag som fekk støtte i Stortinget. Det er altså etter ønske frå Framstegspartiet, bl.a. i Oslo, at Regjeringa føretek denne endringa. Det er det som står her. Det er rett, det. Det er det som står: Etter ønske frå m.a. Oslo og Framstegspartiet, med Oslo Framstegsparti i spissen, har Regjeringa endra lovverket på dette punktet. Når det gjeld dette med det lokale initiativet, er det ikkje sånn at alle lokale initiativ blir tekne omsyn til, men det er sjølvsagt viktig for storting og regjering å høyra på kva lokaldemokratiet ber om. Og når lokaldemokratiet i Oslo, med Framstegspartiet «i regjering» i Oslo, ber om noko frå oss, så må me høyra etter. Og då høyrde me altså så godt etter at me godtok forslaget frå Framstegspartiet i Oslo om at ein skal kunna bruka bompengar til drift av kollektivtransport.

Sjolv om SV no refererer til NHO og at dei er for rush-tidsavgift, så er det ikkje sånn at Stortinget i dag vedtek ei rushtidsavgift. Det Stortinget har vedteke, det er ein avtale, eit klimaforlik, der det står at ein skal redusera biltrafikken. Då er altså det ein måte å gjera det på, som SV støttar, og som eg håper kjem i gang i Kristiansand. Regjeringa forhandlar no om ei belønningsordning, slik at det skal kunna komma forsøk med dette i Noreg. Det er veldig lurt. Men det er sjølvsagt ikkje lurt dersom du gjev blaffen i klimagassutslepp og gjev blaffen i kva næringslivet skal tena av pengar. Då må du berre tura fram sånn som no: meir biltrafikk, meir bilkøar – og det er altså det som er Framstegspartiet sin politikk. Me andre prøver å redusera klimagassutsleppa. Me prøver å høyra på organisasjonar når me meiner dei seier noko lurt. Framstegspartiet kjører opplagt sitt løp i denne saka, som i andre saker. Og landsmøtet har vist at det er det dei skal vinna valet med: visa at det er dei som gjer noko heilt anna enn alle andre – uansett kor feil det er.

Truls Wickholm (A) [12:06:38]: Det beste eksempelet på Fremskrittspartiets hat–elsk-forhold til bompenger må jeg si er når vi ser på det forslaget som vi skal behandle litt senere i dag, et forslag fra Venstre om å innføre «køfri»-system i kollektivordningen. Det er et forslag som Fremskrittspartiet støtter. Køfri er som kjent innkrevningsordningen for bompengeringen i Oslo. Det har altså vært en så stor suksess at Fremskrittspartiet også nå ønsker å innføre denne typen ordning med merkenavn fra bompengeringen. Så godt har altså denne ordningen satt seg i fremskrittspartisjelen. Men det er jo også et eksempel på at man i Norge, i Oslo, har funnet mye mer effektive

måter å kreve inn bompenger på enn det man har i Stockholm. Derfor blir det også feil når representanten Hoksrud bruker dette som et eksempel på at bompengene er lite effektivt. Representanten Hoksrud er sikkert også kjent med at det har vært store endringer i Stockholm-prosjektet, bl.a. har man fjernet kollektivdelen av forsøket der og satser nå bare på vei. Det har vist seg å være en stor feil. Man må gjøre mer av det som Fremskrittspartiet er med på å gjøre i Oslo, nemlig å satse på kollektivtrafikk og vei samtidig. Det er jo helt riktig, som representanten Langeland sier her, at Fremskrittspartiet i Oslo har vært med på dette. Fremskrittspartiets tidligere byrådsleder i Oslo, Peter N. Myhre, har jeg selv hatt gleden av å være på mange felles møter med, i mange debatter med, og han har da brukt uttrykk som «dette er et flott kompromiss», «en bra pakke», og han har også vist seg å være en mann som har stått for det han har gjort. Jeg er ganske sikker på at Fremskrittspartiet i Oslo ser med lite blide øyne på å bli kalt for «gisler», bli beskyldt for å lide av Stockholmsyndromet. Jeg synes det er en ganske spesiell omtale av egne partifeller, som vi egentlig ikke driver med i Arbeiderpartiet. Det kan virke som om den diskusjonen som vi stadig har om bompenger, begynner å gå inn på Fremskrittspartiet nå, når nestlederen må gå opp på talerstolen gang på gang og heve stemmen og ta avstand fra det som Fremskrittspartiet i Oslo har vært med på.

Det er også andre fremskrittspartilag som har gjort dette på en annen måte. I Bergen gikk Fremskrittspartiet ut av byrådet fordi de ikke kunne være med på bompenger. I Oslo sitter de godt i byråd, de trives med det. Da må Fremskrittspartiet også på Stortinget stå inne for det og kunne stå for at de har et stort partilag som er med på nettopp dette.

Torstein Rudihagen (A) [12:09:54]: Denne saka gjeld fullføring av Nord-Jæren-pakka, og det viktige i denne saka er jo nettopp at her har ein kome fram til eit opplegg som òg har lokal tilslutning, tilslutning frå fylkeskommunen, og som er med og finansierer viktige samferdselstiltak i denne regionen. Det er Sola-splitten, det er kollektivfelt på rv. 44 og rv. 509, det er rv. 505 Foss–Eikeland bru, det er gang- og sykkelveggar, og det er kryssutbetringar, som gjer heile det trafikale biletet i området langt, langt betre.

Så seier representanten Sortevik at representanten Langeland gjentek seg i desse debattane. Men det vi da også må seie om Framstegspartiet, er at det gjentek seg at det blir drege opp en generell bompengediskusjon i kvar einaste sak. Eg har respekt for at Framstegspartiet ikkje vil ha bompengene. Dette er jo eit spørsmål om korleis ein skal bruke folk sine pengar i samfunnet. Det er ikkje slik at Framstegspartiet har nokre andre pengar å bruke enn oss, det er jo våre, dine og mine, pengar det dreier seg om, korleis vi på ein rimeleg god måte skal bruke dei i dette samfunnet.

Så er det jo eit faktum at verkelegheita innhentar Framstegspartiet rundt omkring – det kan dei ikkje kome unna – når framstegspartirepresentantar i lokale og regionale miljø har vore med på bompengeplegg for å finansiere

ulike prosjekt. Den verkelegheita kan jo Framstegspartiet fort òg bli innhenta av dersom dei kjem i posisjon med Høgre f.eks. For Høgre har jo sagt at dei ikkje på nokon måte vil vere med på den økonomiske politikken til Framstegspartiet, og Framstegspartiet sin økonomiske politikk er jo nettopp at ein skal bruke veldig mykje meir av oljepengane våre til erstatning for skattar og avgifter i samfunnet. Og da lurar eg på, når det kostar 24 milliardar kr berre å utløyse dagens bompengeprojekt, korleis skal ein kome i mål på dette? Vil det skje det same som det som skjedde i Bergen, at Framstegspartiet flyr frå ansvaret sitt, eller vil dei vere med på eit anna opplegg i hop med Høgre? For elles vil jo desse prosjekta få ei usikker framtid.

Så er eg einig i at dersom ein fyrst har bompengar, må ein prøve å gjere innkrevjinga så effektiv som det i det heile er mogleg. Der er eg faktisk einig med Sortevik, at det blir brukt altfor mykje pengar til sjølvve innkrevjinga i dag, så det må effektiviserast, anten gjennom regionale bompengeselskap, eller helst faktisk eit nasjonalt bompengeselskap, for å gjere dette så effektivt som mogleg, og da med elektronisk innkrevjing. Vi må få ned byråkratiet og kostnadene ved det. Men eg ser det ikkje som noko urimeleg at dei som har nytte av eit vegprosjekt, òg er med og betaler for det. Alternativet er jo at ein tek det over skattesetelen, da fordeler ein det jo på alle. Men eg meiner at det er riktig at den som har nytte av ein ting, er med og betaler for det.

Arne Sortevik (FrP) [12:13:14]: Representanten Rudihagen gjør helt rett i å minne om hva denne saken gjelder, og den gjelder 400 mill. kr i ekstra brukerbetaling på Nord-Jæren. Men samtidig er det slik, som jeg sa i mitt første innlegg, at dette er den første av fire slike saker som kommer på slutten av denne sesjonen og denne perioden, hvor det har vært en hel rekke saker, mellom 20 og 30 – nærmere 30 – saker hvor det legges ut heftige regninger til bilbrukerne. Og i de fire sakene, vi behandler nå den første av dem, er det altså slik – og nå må jeg gjenta det også – at det skal kreves inn 5 400 mill. kr i bompenger. Samtidig skal de samme bilistene som skal betale disse 5 400 mill. kr i bompenger, også betale 5 400 mill. kr i rentekostnader, og 90 mill. kr, altså nesten 100 mill. kr, i innkrevningskostnader. Det er urimelig dyrt.

Det er også grunn til å minne om at det er Stortinget som fatter beslutning om disse sakene. Det er her beslutningene fattes, derfor er det her debatten skal foregå, og det er her alternative løsninger fremlegges. Det har Fremskrittspartiet hatt i alle disse nærmere 30 bompengesakene som blir behandlet i Stortinget i denne perioden. I denne perioden har altså denne regjeringen villig lagt ut nye regninger, bruken av bompengefinansiering har økt med over 30 pst., og jeg gjentar også at det ligger nye regninger klare. Det ligger en bompengeregning klar for videre veiutbygging over hele Norge på 75 milliarder kr i de neste ti årene. Og det kan jo ikke være fordi det mangler penger i statskassen. Tvert imot: Når det nå er enda mer ledig kapasitet enn det vi har hatt tidligere i denne perioden i Norge, og vi fortsatt er et rikt land, så skulle det jo faktisk være større muligheter enn på lenge til at staten kan finansiere

en forsert utbygging av veinettet i Norge. I stedet ser vi at staten begrenser finansieringen sin, slik det er vist i Nasjonal transportplan, og sender nye regninger til bilistene: 75 milliarder kr de neste ti årene. Det er Fremskrittspartiet imot, og det viser vi her i Stortinget. Hver eneste gang vi behandler disse sakene, gjentar vi vårt prinsipielle syn. I tillegg til det forsøker vi også underveis å drive skadebegrensning, ikke minst når det gjelder de urimelig høye renstekostnadene og de vanvittig høye innkreivingskostnadene som legges inn i alle disse prosjektene.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 3. (Votering, se side 3134)

Sak nr. 4 [12:16:20]

Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om utbygging og finansiering av E18 på strekningen Sky–Langangen i Vestfold og Telemark (Innst. S. nr. 232 (2008–2009), jf. St.prp. nr. 60 (2008–2009))

Presidenten: Etter ønske fra transport- og kommunikasjonskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver gruppe og 5 minutter til statsråden.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til tre replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre foreslår presidenten at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Bård Hoksrud (FrP) [12:17:13] (ordfører for saken): Dette er en sak tilsvarende foregående sak, så jeg regner med at de forskjellige partiene vil redegjøre for sitt syn på saken. Det saken gjelder, er en utbygging av strekningen Sky–Langangen, som går fra Vestfold til Telemark, en ca. 9,5 km lang strekning. Det har vært en svært ulykkesbelastet strekning, og deler av strekningen anses å ha den dårligste standarden på E18 mellom Oslo og Kristiansand.

På vegne av alle som bor langs E18 på denne strekningen, og ikke minst på vegne av alle som kjører på dagens trasé, og som i mange år har sett fram til at det kommer på plass en ny firefeltsvei, er dagen i dag en gledens dag. Endelig krones kampen for ny E18 på strekningen med seier. Men til tross for gleden over at veien endelig kommer, er det også viktig å ha med seg at både lokale myndigheter, innbyggerne og ikke minst alle dem som skal bruke veien, har vært, og fortsatt vil være, svært kritisk til Regjeringens tenkte utpressing, og ikke minst høye krav til bompengefinansiering av strekningen.

Det er også viktig å ha med seg at denne strekningen er en del av en samlet utbyggingsplan for strekningene Gulli–Langåker, Bommestad–Sky samt strekningen vi nå behandler, Sky–Langangen. De totale utbyggingskostnadene er i proposisjonen beregnet til minimum 5,9 mil-

liarder kr. Hvor store de totale kostnadene til slutt blir, er avhengig av hvilke løsninger man velger på strekningen Bommestad–Sky. Men uavhengig av hvilke løsninger som velges, kommer det klart fram at flertallet ikke vil bruke mer statlige midler til prosjektene enn de rammene som ligger til grunn pr. i dag. Det betyr at staten kun vil bruke 1 950 mill. kr til utbygging av disse prosjektene. Det innebærer at bilistene faktisk pålegges å betale hele 9 milliarder kr, 9 000 mill. kr, for å få bygd disse strekningene. Undertegnede kan ikke se at dette er noe annet enn statlig r... – jeg tenkte på noe som begynte på r, men jeg skal ikke si det – mot alle bilistene som skal ferdes på strekningen. Jeg må også peke på at bare for strekningen Sky–Langangen, hvor staten bruker usle 600 mill. statlige kroner, så kommer altså regningen til bilistene opp i over 2 000 mill. kr, noe Fremskrittspartiet vil peke på også er i strid med dagens nasjonale transportplan, som sier at bompenger skal være et supplement til statlig finansiering. Hvor dan 2 000 mill. kr kan være et supplement når staten bidrar med 600 mill. kr, gleder jeg meg til å høre representanter fra regeringspartiene forklare meg i dag.

Ellers vil jeg peke på at Fremskrittspartiet ønsker en framskynding av utbyggingen og mener at OPS eller prosjektfinansiering er løsninger som er gode for å få en enda raskere framdrift. Men for Fremskrittspartiet er det ikke så veldig viktig hvilken løsning man velger, det er faktisk mye viktigere at det skjer en langt raskere framdrift enn det som nå ligger til grunn.

Så har jeg lyst til å komme med en stemmeforklaring. Vi ønsker ikke å støtte forslaget fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre, fordi de viser til en OPS-løsning på lik linje med tidligere OPS-løsninger. Og der har i hvert fall flertallet vært med bruk av bompenger. Vi har dessverre registrert at det bare er Fremskrittspartiet i denne sal som er klare og tydelige motstandere av bruk av bompenger. Vi mener at OPS er en fornuftig løsning, men bompenger er en løsning vi ikke ønsker, det bør ikke være en del av OPS. OPS handler om på hvilken måte man skal gjennomføre utbygging, og da kan det være en løsning. Men det kan også prosjektfinansiering være. Så vi er ikke så veldig opptatt av OPS eller prosjektfinansiering, vi er mest opptatt av at det faktisk skjer noe, at det skjer handling, og at man får utbygging, og at det skjer med statlige penger. Jeg vil derfor ta opp Fremskrittspartiets forslag i saken.

Presidenten: Representanten Bård Hoksrud har tatt opp de forslagene han refererte til.

Trond Helleland (H) [12:21:37]: Høyre er selvsagt glad for at vi i dag skal vedta dette prosjektet, men samtidig er dette en veldig god illustrasjon på den klattvise utbyggingen vi nå driver med i Norge. Dette er riktignok en ganske stor klatt, men likevel: Fram til Tønsberg på E18 gjennom Vestfold brukte altså Statens vegvesen, inkludert Hanekleivtunellen, 89 måneder på utbyggingen av en tre mil lang strekning. Og det var ikke fordi Vegvesenet somlet så mye, men fordi Stortinget måtte inn og bevilge hvert år, fordi Stortinget hele tiden skulle inn i bildet, fordi vi har den budsjetteringspolitikken vi har, og fordi vi har den

manglende helhetstankegangen vi har når det gjelder store veiutbygginger her i landet.

Så vet vi altså at nå åpnes snart strekningen Grimstad–Kristiansand, en strekning tilsvarende utbyggingen i Vestfold. Det har tatt 39 måneder å bygge ut den strekningen, dvs. at det har tatt 50 måneder mindre enn det gjorde på tilsvarende strekning i Vestfold. Det vil si at fire år og to måneder utgjør forskjellen når det gjelder utbyggingen av to–tre mil lange strekninger, den ene bygd på en tradisjonell måte – faktisk det siste prosjektet som ble bygd av Vegvesenet selv – den andre bygd på en moderne måte, en helhetlig utbygging, en OPS-utbygging. Derfor ønsker nå en samlet opposisjon en raskere framdrift, og Høyre, Venstre og Kristelig Folkeparti har da samlet seg om et OPS-prosjekt.

Jeg har lyst til å understreke at skulle en havne i en situasjon der staten har stor tilgang på midler og muligheter for å gjøre det uten bompengefinansiering, er det selvsagt ingenting i veien for å finansiere dette som et OPS-prosjekt uten bompenger. Men i denne sammenheng er det allerede gjort avtaler om bompengefinansiering på E18, og det følger vi opp. Men vi ønsker altså å fremme forslag om – og jeg tar hermed opp forslaget – å definere strekningene Gulli–Langåker og Bommestad–Sky, som ett prosjekt, og at det bygges ut organisert som en OPS-løsning.

Høyre har i sin alternative transportplan foreslått at noe over 20 prosjekter bygges ut som OPS-prosjekter. Det ønsker vi å være konsekvente på og fremmer forslag om det for å få en raskere framdrift. Det vil dessuten medføre at en får et mye større volum på veiutbyggingen i den tiden som nå går fram mot 2020–2025, når vi vet, og alle her vet, at pensjonsutgifter, sykehjemsutgifter og eldrebølgen slår inn for fullt. Vi har en tidslinje nå på 15 år hvor det virkelig må satses på samferdsel, og da må vi bruke OPS-løsninger, da må vi bruke utradisjonell finansiering, og da må vi tenke nytt for å komme videre.

På vegne av dem som skal kjøre denne strekningen gjennom Vestfold og ned mot Telemark, må jeg få si at dette er en gledens dag, men det kunne ha vært en enda større gledens dag dersom en hadde visst at en kunne få en sammenhengende utbygging av E18. Hvis en hadde hatt de fire årene og to månedene som jeg viste til var forskjellen når det gjaldt utbyggingen av E18 gjennom Vestfold og Grimstad–Kristiansand, tror jeg at vi kunne sagt at hvis vi hadde bygd på samme måte i Vestfold, hadde vi nå vært igjennom Vestfold. Vi hadde vært igjennom Telemark, og vi hadde vært på god vei inn i Aust-Agder. Da kunne vi virkelig ha feiret. Men vi får ta det vi får, og vi fremmer da forslag om et OPS-prosjekt på denne strekningen.

Presidenten: Representanten Trond Helleland har tatt opp det forslaget han refererte til.

Sonja Mandt-Bartholsen (A) [12:25:49]: Ja, vi er glade i dag. Dette er en sak som vi i Vestfold og Telemark har ventet lenge på, og mange av oss har vært med og behandlet denne saken lokalt før vi kom hit. Derfor er det en bra dag i dag. Utbyggingen av E18 på strekningen

Sky–Langangen er etterlengtet av mange, og når så denne parsellen kommer på plass, ser vi fram til å få en flott vei gjennom Vestfold.

Vi valgte selv parsellvis utbygging i Vestfold fordi vi den gangen så at det var den eneste muligheten for å få dette til på. Lokalt valgte vi derfor å prioritere de parseller som vi så var mest ulykkesbelastet, som var mest belastet med hensyn til trafikk, og den parsellen som vi behandler her i dag, er absolutt en av dem. Altfor mange dødsulykker og altfor mange alvorlige ulykker med store konsekvenser for bilister og samfunnet har skjedd på denne strekningen, og trafikkbelastningen er stor. Det er hovednerven mellom Østlandet og Sørlandet, der vi i perioder kan komme fortere fram ved å gå fra tak til tak på bilene enn ved å kjøre bil.

Næringslivet vårt har ventet lenge på dette for å kunne spare mer tid og penger og ikke bruke tid på å sitte i kø og ha dårlig framkommelighet.

Framkommelighet og bedring av en elendig standard er andre ting jeg vil framheve som positivt ved det som skjer, og mange er nok glad for at vi er kommet dit vi er i dag.

At de neste parsellene ikke er helt ferdige til oppstart, er selvfølgelig litt beklagelig, og skyldes flere ting, også lokale. Men vi håper på fortgang i dette, slik at også disse kan komme i gang fort. Det er blitt betydelig færre ulykker i Vestfold etter at den nye veien i nord ble åpnet, ja det er vel bare noen få dødsulykker på den strekningen nå der det før var ukentlige. Med en ferdig utbygd E18 gjennom Vestfold vil mange liv dermed være spart og en av de mest belastede strekninger i Norge fjernet. Derfor er det viktig å få til en fullt ferdig utbygd E18. Det er også stor politisk enighet lokalt i Vestfold om at veien må på plass, selv om Fremskrittspartiet brummer om bompengefinansieringen.

Den gang vi begynte å planlegge denne strekningen, planla vi den sammen med jernbanen. Jeg har lyst til å nevne at det er viktig kanskje å se nærmere på det. Vi ønsket en parsellutbygging der vi kunne bruke massen fra tunnelbyggingen, for jernbanen, til å fylle ut til veien. Det å ha felles nytte av slike anlegg burde være riktig, og det burde være viktig å se på det. Jeg håper derfor at de som nå går i gang og planlegger jernbanetunnel gjennom Eidanger, og veien, tar en ny runde med tanke på dette og ser på det som vi så på den gangen vi planla traseen: felles nytteverdi.

Vi er som sagt veldig godt fornøyd med at det blir anleggsstart før sommeren, og vi ser fram til ny vei både i Vestfold og i Telemark. Jeg regner med at mange her er enig i det. Foregående taler refererte til at han kjørte mellom Vestfold og Telemark for å komme på ferie. Telemark og Vestfold er feriefylker og hyttefylker. Det er der stor belastning i forhold til den trafikken, og på vei mot Sørlandet, som også er et rekreasjonsområde, er Sky–Langangen en viktig parsell å få ferdig.

Jan Sahl (KrF) [12:29:41]: Jeg har bare to korte bemerkninger til denne saken.

Det er en gledens dag når vi har en vegsak av denne dimensjonen på dagsordenen. Men det har også vært uttrykt

noen *men*. Vi har merket oss spesielt at lokale myndigheter i arbeidet med å komme fram til et vedtak har vært sterkt kritiske til den høye bompengandelen på 67 pst., med en statlig andel på bare 33 pst. Men det ligger lokale tilslutninger til dette, og i Kristelig Folkeparti har vi tradisjon for å følge de lokale tilslutningene. Men vi behandler Nasjonal transportplan for tiden, og etter Kristelig Folkepartis syn er det absolutt grunn til å ta en debatt om hvor høye bompengandeler vi ønsker når veger skal finansieres på statlig vis. Vi ser nå gang etter gang at den magiske grensen på 50 pst. overstiges, og i dette tilfellet betydelig. Vi setter en del spørsmålstejn ved det og vil i forbindelse med behandlingen av Nasjonal transportplan ta opp spørsmålet om hvor høyt man skal kunne gå når det gjelder satser ved innkreving av bompenge. Jeg synes også det kan være grunn til å sette spørsmålstejn ved hvor mange bommer man kan sette opp på samme vegstrekning. Vi vil komme tilbake til det i forbindelse med behandlingen av Nasjonal transportplan.

Så til spørsmålet om en helhetlig utbygging, som allerede er berørt av representanten Helleland. Der står Venstre, Kristelig Folkeparti og Høyre sammen om å ønske en helhetlig utbygging av denne strekningen, og da som et OPS-prosjekt. Vi forstår at Regjeringen frykter forsinkelser dersom prosjektet skulle samles til ett, og vi aksepterer det. Men det vi ikke kan akseptere, er at man velger en måte å bygge ut på som vi må regne med tar dobbelt så lang tid. Vi ønsket at vi skulle se på denne strekningen som en enhet. Så kunne man ha tatt den første parsellen mens man ventet på at resten kom på plass, og se på det som et helhetlig OPS-prosjekt.

Jenny Klinge (Sp) [12:32:31]: E18 er ei viktig stamvegstrekning og betyr mykje for både folk og næringsliv. Det er eit opplagt mål å halde tempoet oppe for etter kvart å kunne få til ein samanhengande firefelts veg mellom Telemark og Oslo. Ein ny E18 vil gjere det lettare og tryggare å kome seg mellom grenlandsområdet og vestfoldbyane, og at næringslivet vil få redusert transportkostnadene, vil bidra til vekst og utvikling. Betre flyt i trafikken vil også tene miljøet ved at klimagassutslappa blir mindre.

Når eg håpar at ikkje også denne debatten skal flyte ut i ein lang bompengedebatt, er det fordi det ikkje gir noko resultat anna enn at blodtrykket til deltakarane truleg blir noko høgare. Vi i Senterpartiet ser heller ikkje bompengar som noka hovudløyving for forsert vegutbygging i landet. Nettopp derfor har vi i godt samarbeid med våre regjeringspartnarar sytt for å auke løyvingane til samferdsel med 15 milliardar kr i denne perioden. Nettopp derfor har vi lagt fram ein nasjonal transportplan der vi viser våre klare ambisjonar om eit historisk lyft innafør samferdsel.

Når det i tillegg til sterkt auka statlege løyvingar finst mange utolmodige lokalsamfunn og regionar som vil gå inn for bompengar for å få bygd det som for dei er avgjerrande, nemleg viktige vegar, raskare, vel vi å anerkjenne det. Samtidig ser vi at høge innkrevjingskostnader er eit problem, og vi meiner at dei må ned. Mellom anna er tanken på regionale bompengeselskap interessant.

Strekninga Sky–Langangen er langt ifrå i god stand pr.

i dag. Ho er til og med nemnd i proposisjonen som ei strekning som enkelte stader har noko av den dårlegaste standarden på E18 mellom Oslo og Kristiansand. Ei utbetring av denne strekninga er derfor sterkt ønskt og etterlengta.

På vegner av regjeringspartia vil eg understreke at vi er fornøgde med at det er lagt opp til anleggsstart allereie frå sommaren i år. Vi meiner òg at det er funne ein enkel og god takst- og rabattstruktur for bompengeprojekt på denne strekninga.

Eg viser elles til komiteen si tilråding.

Statsråd Terje Riis-Johansen [12:34:48]: Saksordføreren og jeg har det til felles at vi i dag diskuterer en vegstrekning som vi begge kommer til å få stor glede av, og som for den delen av landet vi kommer fra, er en stor og viktig sak. Det er ikke tvil om, som andre har påpekt, at for innbyggerne i Vestfold og Telemark er det en betydelig beslutning som Stortinget nå kommer til å fatte. Så bør innbyggerne i de samme fylkene være glad for at det er et flertall i Stortinget for en løsning som er realistisk og sånn sett lar seg gjennomføre, og ikke bare egner seg på papiret.

Jeg er glad for at Stortinget i dag vil slutte seg til framlegget om finansiering og utbygging av E18 sør i Vestfold.

Proposisjonen tar for seg utbygging og finansiering av E18 på strekningen Sky–Langangen i Vestfold og Telemark samt en omtale av samlet utbyggings- og finansieringsopplegg for hele strekningen Gulli–Langangen langs E18. Strekningen Sky–Langangen har nå noe av den dårligste standarden på hele E18 mellom Oslo og Kristiansand, og utbyggingen vil gi store framkommelighets- og trafikksikkerhetsgevinster. Det er gevinster som det er viktig å få hentet ut raskt, og det er bevilget midler til dette prosjektet i tiltakspakka, slik at utbygginga kan starte opp så snart som mulig.

Jeg har merket meg at opposisjonspartiene hadde ønsket en helhetlig utbygging av strekningen Gulli–Langangen, og at utbygginga skulle vært organisert som et OPS-prosjekt. Til det vil jeg si at en slik sammenhengende utbygging ville ha forsinket hele utbygginga, ettersom de nødvendige lokale planavklaringene ikke foreligger. Det har derfor vært mest hensiktsmessig å bygge ut strekningen parsellvis, slik det nå blir gjort.

Evalueringa av de gjennomførte OPS-prosjektene i vegsektoren har vist at en ikke oppnår lavere kostnader med en slik organisering, men at en kan få noe raskere prosjektgjennomføring. I den sammenheng vil jeg peke på at det på strekningen mellom Kopstad, ved innkjøringa til Horten, og Langangen vil være en kontinuerlig utbygging. Umiddelbart etter at Kopstad–Gulli stod ferdig, startet utbygginga av Langåker–Bommestad. Når den parsellen står ferdig nå til sommeren, starter arbeidet på strekningene Sky–Langangen og Gulli–Langåker. Strekningen Bommestad–Sky vil etter planen følge etter det. Rekkefølgen for utbygginga er basert på å bygge ut først der behovet er størst. Utbygginga av E18 gjennom Vestfold viser at tradisjonell organisering og finansiering også kan sikre rasjonell og effektiv utbygging.

Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti sier i innstillingen at lokale myndigheter har vært svært kritiske til størrelsen på bompengene i denne utbygginga. Jeg vil få minne om at begge de involverte fylkeskommunene har fattet vedtak der de slutter seg til det finansieringsopplegget som ble skissert i forrige Nasjonal transportplan, og at den statlige delen av finansieringa i det endelige finansieringsopplegget er høyere enn det som ble lagt til grunn der.

Jeg er, i likhet med Stortingets flertall, tilfreds med at tidligere vedtatt framdrift kan følges, slik at utbygginga kan starte om kort tid.

Presidenten: Ingen har bedt om ordet til replikk – jo, Bård Hoksrud har bedt om replikk.

Bård Hoksrud (FrP) [12:38:19]: En kan ikke unngå å ta replikk nå.

For det første registrerte jeg at representanten Klinge, fra samme parti som statsråden, sier at for Senterpartiet er ikke bompenger noen hovedløsning. Jeg vil gjerne ha statsrådets syn på dette. Hvordan kan han synes at over 60 pst., bare på dette totalprosjektet, er en grei løsning? Det er jo langt utover de rammene som NTP legger til grunn i forhold til bompengennekkering.

Så sier statsråden at man må ha en mulig og realistisk løsning. Jeg trodde statsråden var klar over at han sitter i en flertallsregjering som faktisk kan gjennomføre alle politiske beslutninger som man ønsker å gjennomføre, fordi man har flertall i Stortinget.

Statsråd Terje Riis-Johansen [12:39:08]: Ja, det siste er selvsagt korrekt – og godt er det.

Det som jeg henviste til i mitt innlegg, er jo den realitet at Fremskrittspartiet og representanten Hoksrud gir inntrykk av at den løsningen som partiet skisserer, er en løsning som lar seg gjennomføre. Det er det ikke. Det vet representanten Hoksrud også når alt kommer til alt, for det er ikke flertall for en slik løsning. Det betyr at Fremskrittspartiets kamp for løsninger basert på full statlig finansiering og ikke noen bompenger, ikke blir til noe annet enn at saker og prosjekter blir utsatt – hvis en skal kjempe den kampen innenfor andre konstallasjoner. Så den måten prosjektene kan bli realisert på for innbyggerne i Telemark og Vestfold, er gjennom en kombinasjon av statlig pengebruk, som vi gjør her nå, og bompengefinansiering. På den måten får vi bygd E18 i Vestfold nå, og vi får bygd andre prosjekter i Norge senere.

Bård Hoksrud (FrP) [12:40:16]: Statsråden sier at dette er den eneste måten å få bygd vei på. Heldigvis er det ikke lenge til det er nytt valg, og da er det faktisk slik at velgerne både i Vestfold og i Telemark får muligheten til å være med på å sette sammen hvem som skal representere partiene på Stortinget. Da kan det hende at man får inn politikere som er villige til å bruke penger – og bruke statlige penger – på veibygging i dette landet.

Men jeg har også lyst til å utfordre statsråden, for han sa noe om at dette er viktig for å kunne framskynde lo-

kale initiativ. Jeg stiller spørsmål ved om dette prosjektet handler om framskynding, for dette er et prosjekt som er etterlengtet – i lang tid – og som har blitt utsatt og utsatt. Det skulle vært gjennomført for lenge siden. Hvordan kan man si at dette er en framskynding, ved at man må ta over 60 pst. i bompenger?

Statsråd Terje Riis-Johansen [12:41:07]: I forhold til finansiering: Det er jo i realiteten slik at hvis man innenfor statlige budsjetter skulle økt finansieringsandelen av dette prosjektet, ville det tatt lengre tid å realisere det – om man har noen økonomiske rammer å forholde seg til i budsjettpolitikken, som det store flertallet av partiene på Stortinget faktisk har. Det betyr at en kombinasjon av statlig finansiering og brukerfinansiering er den raskeste måten å få igangsatt disse prosjektene på. Og det er til glede for innbyggerne i Telemark, som både representanten Hoksrud og jeg på sett og vis representerer, og innbyggerne i Vestfold.

Når det gjelder framdrift, viser denne saken at en ved å gå på de prosjektene som har vært mest modne, og realisere dem, har man lagt opp til at denne strekningen kan realiseres raskere enn hva alternativet hadde vært.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk. De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Svein Flåtten (H) [12:42:25]: Det er bra å registrere at alle talerne gleder seg på vegne av Vestfolds befolkning – det gjør for så vidt også jeg.

Sonja Mandt-Bartholsen fra Vestfold og Larvik sier at man har ventet lenge på dette – vi får vel si at man har ventet for lenge. Man har faktisk også ventet lenge på proposisjonen. Den har vært etterlyst, og den burde ha kommet i fjor. Det ville gjort at man hadde kommet raskere i gang. Nå kommer man i gang i år, men man kunne ha kommet i gang tidligere hvis man hadde vært raskere ute med proposisjonen.

Det er to ting til som jeg gjerne vil ta opp. Jeg hører at det er en diskusjon om den statlige andelen i Vestfold når det gjelder hele E18-utbyggingen. Det er faktisk ikke riktig, som det står i proposisjonen, at det er 33 pst. statlig andel. Hvis man tar med seg parsellen Bommestad–Langåker, hvor det bare er bompengefinansiering, er man nede i 27 pst., slik at det faktisk er over 70 pst. brukerfinansiering.

Så har jeg lyst til å replisere kanskje særlig til statsråden, men først til Arbeiderpartiets taler, Mandt-Bartholsen, som sier at man håper å få fortgang i de resterende parseller på E18. Nei, det holder ikke bare å håpe. Det man må gjøre, er å ta tak i dette på en måte som kan gi resultater. Og Offentlig Privat Samarbeid, OPS-løsninger, har vist at det kan gå raskere. Det er faktisk heller ikke korrekt, som statsråden sier i sitt innlegg, at man er nødt til å bygge ut parsellvis på grunn av reguleringer og på grunn av grunnerverv. Det er bare for statsråden å lese sin egen proposisjon, der er de to gjenværende parsellene, som omfattes i Høyres forslag om OPS-løsning, omtalt i forhold til når

de er klargjort for utbygging. Da vil man se at det finnes ikke praktiske problemer som dette nå støter an mot. Man har reguleringsplanene klare, man har grunnverv klare. For den ene parsellen blir reguleringsplanen klar tidlig i 2010. Så hvis det bare er det som er motforestillingene fra Regjeringen, og ikke den sedvanlige allergien mot denne type løsninger, er det bare å sette i gang – jo før jo heller.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 4. (Votering, se side 3135)

Sak nr. 5 [12:45:28]

Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Borgehild Tenden, Trine Skei Grande, Leif Helge Kongshaug og Gunnar Kvasshheim om en nasjonal ordning med elektronisk «køfri»-billett på kollektivreiser (Innst. S. nr. 226 (2008–2009), jf. Dokument nr. 8:55 (2008–2009))

Presidenten: Etter ønske fra transport- og kommunikasjonskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 3 minutter til hver gruppe og 3 minutter til statsråden.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til tre replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre foreslår presidenten at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, også får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Bård Hoksrud (FrP) [12:46:25] (ordfører for saken): Først har jeg lyst til å si at det er nok forholdsvis liten uenighet i komiteen om hva man mener om denne saken. Det man kanskje er uenig om, er hvor fort man skal gå fram. Der er det noen forskjeller. Jeg tror representantene selv vil redegjøre for de forskjellige synspunktene, men jeg har lyst til å ta opp noen punkter som Fremskrittspartiet er opptatt av.

Vi støtter Venstres forslag om å opprette en nasjonal ordning med tilbud om elektronisk billett for sømløse kollektivreiser over hele landet, men vi synes det er viktig å presisere at dette må skje i samarbeid med de ulike aktørene. Det er et problem at man nå har forskjellige billett-systemer for brukere og eiere og fra fylke til fylke, men det ligger der klare forutsetninger for de løsninger som er valgt, som gjør at man skal kunne bruke systemene over fylkesgrensene. Det er jo for så vidt veldig bra. Og det er det det handler litt om i denne saken – å klare å få ting til å henge sammen og å kunne bruke det samme kortet eller den samme betalingsløsningen over hele landet.

Det er også viktig for Fremskrittspartiet å presisere at ingen aktører skal påføres store kostnader ved å tvinges inn i et slikt system, men at det tvert imot dreier seg om å tilby et sentralt avregningssystem som må utvikles i samarbeid med aktørene. Forslaget peker på en nasjonal, men

ikke nødvendigvis statlig, ordning. Statens rolle skal begrenses, synes vi, til å sørge for å få framskyndet en felles løsning.

Jeg tror også at alle som reiser, synes det er veldig greit å kunne få til dette, slik at man ikke må fly rundt med et kobbelt av kort for å få lov til å reise rundt i dette landet og bevege seg over de forskjellige fylkesgrensene.

Når man skal innføre en ordning med elektronisk billettering, er den enkeltes personvern viktig. Noe av det Fremskrittspartiet har vært opptatt av i denne saken, er at man må sikre den enkeltes personvern. Jeg er derfor glad for at vi har fått med oss både Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre på at det fortsatt må være anledning til å reise anonymt, enten gjennom kontant betaling eller gjennom forhåndsinnkjøpte billetter, på alle kollektive transportmidler også i framtiden. Det er i den forbindelse verdt å nevne at Fremskrittspartiet har vært og fortsatt er skeptisk til oppbevaring av passeringinformasjon og reiseinformasjon, som vi har sett noen eksempler på bl.a. her i Oslo. Nettopp derfor fremmet vi også et forslag om stortingsbehandling av datalagringsdirektivet. Dessverre fikk forslaget den gangen bare Fremskrittspartiets stemmer, selv om det kom fram i debatten at det faktisk var veldig mange fra andre partier også som syntes at det var en kjempeviktig sak, og som ønsket å ha en diskusjon om datalagringsdirektivet. Jeg har også registrert at statsråden har stilt seg kritisk til lagringsdirektivet.

Jeg vil ta opp forslaget Fremskrittspartiet er med på i saken.

Presidenten: Representanten Bård Hoksrud har tatt opp det forslaget han refererte til.

Truls Wickholm (A) [12:49:49]: Jeg er enig med representanten Hoksrud i at det er relativt stor enighet i denne saken. Det er også grunnen til at dette er noe som Regjeringen jobber med. Regjeringen har også avsatt midler til dette i 2009-budsjettet og er allerede i gang og samarbeider med aktørene om dette. Blant annet har Regjeringen tatt initiativ til å utvikle en teknisk standard som skal gjøre det mulig å samarbeide på tvers av fylker og på tvers av ulike selskaper. Derfor er det svært positivt å registrere dette engasjementet også hos Venstre, og det er derfor forslaget er foreslått vedlagt protokollen, slik at det er mulig å jobbe videre med det.

En ting som også er viktig i denne saken, er, som representanten Hoksrud var inne på, personvernet. Det er også omtalt i Nasjonal transportplan, og flertallet har en merknad der man ber Regjeringen sørge for at personvernet blir ivaretatt ved denne løsningen. Det flertallet imidlertid er kritisk til, er at dette skal gjøres gjennom kontantreiser – at det skal være mulig å betale kontant, særlig siden vi vet at det å oppbevare store mengder kontanter på buss, trikk eller andre kollektive transportmidler, utgjør en veldig stor risiko for sjåførene, som opplever seg selv som mål for ranere eller mennesker på desperat jakt etter penger. Det er derfor skuffende at ikke flere partier tar sterkere avstand fra dette med kontant betaling. Det er kun Venstre som er med på en merknad om at dette er viktig å

få til, men Venstre er også med på en annen merknad der man igjen åpner for kontant betaling. Hvis Venstre kunne klargjøre sitt standpunkt der, hadde det vært veldig fint.

Uansett, jeg tror som sagt det er stor enighet om dette. Jeg tror også det er stor enighet om at dette er noe som må skje i samarbeid mellom fylker og andre ulike aktører. Men at staten kommer til å ha en viktig rolle her for å få på plass et system, det er jeg ikke i tvil om.

Borghild Tenden (V) [12:52:54]: Først vil jeg takke saksordføreren for en god gjennomgang, og også for støtte i komiteen til dette forslaget.

Bakgrunnen for forslaget fra Venstre er de store miljø- og trengselsutfordringene knyttet til tett biltrafikk i mange byer og byområder. Store befolkningsgrupper er utsatt for helsemessige belastninger som følge av forurensning og støy fra stor biltrafikk. Venstre er derfor opptatt av å få mer trafikk over på kollektive transportmidler. Jeg vil i den forbindelse vise til at Bondevik II-regjeringen gjennomførte en rekke tiltak for å styrke kollektivtrafikken gjennom bl.a. innføring av belønningsordningen for kollektivtrafikken i byområdene og lav momssats for personreiser med kollektive transportmidler.

I dag er det innført elektronisk betaling gjennom en AutoPASS-ordning for biler. Venstre mener det bør innføres en tilsvarende ordning for kollektivtrafikken, som gjør det mulig å kjøre sømløst, også for kollektivreisende. Vi mener en slik løsning vil være forenkling og bidra til å gjøre kollektivreisene mer attraktive.

Dagens kollektivtilbud består i hovedsak av den fylkeskommunale kollektivtrafikken, ofte i samspill med jernbanetraffikk og ekspressbuss. Reisende som bytter mellom operatører eller som krysser fylkesgrensene på kollektivreiser, må ofte forholde seg til ulike billettsystemer. Mange opplever dette som tungvint, noe som kan fungere som en barriere til å velge å reise kollektivt. Jeg vil også peke på at det er omfattende kjøp og salg av billetter om bord på kollektive transportmidler, som representanten Wickholm var inne på. Grunnen til at vi har vært med på to ulike varianter i den forbindelse er rett og slett at vi ønsker at folk skal reise anonymt. Samtidig tror vi de færreste ville reservere seg. Vi tror ikke det blir de store pengebeholdningene i bussene, slik det nå er.

Så er vi glad for at dette er nevnt i NTP, og at Regjeringen vil bidra til å etablere landsdekkende systemer for å reise sømløst. Vi er imidlertid litt skuffet over at det ikke er lagt mer press på det. Vi forventer nå at departementet holder trykk på saken, slik at man snarest mulig får på plass en løsning som kan benyttes av de kollektivreisende i hele landet.

Til slutt vil jeg si at jeg er enig både med representanten Hoksrud og med representanten Wickholm i deres påpekning av at det må være frivillig for de reisende om de vil reise anonymt. Det må være anledning til å reise anonymt, som jeg var inne på i stad.

Statsråd Terje Riis-Johansen [12:55:53]: Jeg ser dette som en naturlig og viktig oppfølging av arbeidet som ble startet under regjeringa Bondevik II på dette området,

og som resulterte i at det i 2006 ble etablert en nasjonal standard for elektronisk billettering. Denne standarden legger til rette for innføring av et nytt nasjonalt reiseprodukt, f.eks. et kort, som skal gjøre det mulig å foreta sammenhengende, sømløse reiser på kollektive transportmidler, uten å måtte løse ny billett ved eventuell omstigning underveis. Jeg er helt enig med forslagsstillerne i at det bør etableres et sentralt avregningssystem, slik at de transportselskapene som har innført elektronisk billettering, enkelt kan utvikle nye, felles reiseruter, og gjøre opp seg imellom.

Som representantene peker på, må det nye systemet være underlagt felles sentral samordning og oppgjør operatørene imellom. Derfor utredet Samferdselsdepartementet i 2008, i samarbeid med fylkeskommunene, Transportbedriftenes Landsforening, Vegdirektoratet og NSB, ulike modeller for hvorledes de løpende, merkantile, tekniske og administrative oppgavene best kunne ivaretas og løses.

På bakgrunn av utredningen foreslo Samferdselsdepartementet å tildele midler i budsjettet for 2009 til etablering av en felles administrasjonsenhet for å forvalte elektronisk billettering. Arbeidet med å etablere enheten er i gang, under ledelse av representanter for fylkeskommunene og med deltakelse fra bl.a. Samferdselsdepartementet.

Det er et mål for arbeidet at grunnlaget for å etablere administrasjonsenheten skal være klart innen utgangen av året. Forslagsstillerne mener det bør være obligatorisk for fylker og transportører å knytte seg til avregningssystemet. Det er i dag ikke obligatorisk å innføre elektronisk billettering, men dersom et selskap velger å innføre det, skal systemet følge den nasjonale standarden.

Samferdselsdepartementet legger ikke opp til at det skal bli obligatorisk å knytte seg til den nye enheten som skal administrere systemene. Jeg mener det er best i samsvar med den ansvarsdelingen vi har for kollektivtransporten, der fylkeskommunene er ansvarlig for den lokale kollektivtransporten.

I tillegg fins det flere kommersielle aktører. Aktørene, enten de er offentlige eller kommersielle, har ulike behov og ulik økonomi. Jeg er redd for at et pålegg som griper inn i virksomhetenes økonomi, i verste fall kan svekke og ikke styrke kollektivtrafikken, og er i utgangspunktet skeptisk til å gjøre det obligatorisk å innføre elektronisk billettering, og å knytte seg til den nye administrasjonsenheten. Men jeg vil følge utviklinga på dette området nøye og vurdere oppfølgingstiltak dersom det skulle vise seg nødvendig.

Representantene er også opptatt av personvern, og mener at ordninga med elektronisk billettering må være frivillig for de reisende, og at de elektroniske sporene som kundene etterlater seg, må behandles forsvarlig. Jeg viser i den anledning til Nasjonal transportplan, der Regjeringa har varslet at vi vil utarbeide retningslinjer for håndtering av reisedata.

Per Sandberg (FrP) [12:59:15]: Saksordføreren gav et korrekt bilde av denne saken og innstillingen, og sa at det her er stor enighet. Det er jeg enig i. Samtidig føler jeg et visst behov for å gi uttrykk for at jeg har sluttet meg

til denne saken med utrolig stor skepsis. Skepsisen gjelder det saksordføreren også var inne på, nemlig anonymitet og personvernet. I den sammenheng har jeg gjort litt research selv også. Jeg er blitt litt mer beroliget, for selv om man får et sømløst system, med kort som kan brukes på tvers av fylkesgrenser og på tvers av kollektivselskaper – enten de er offentlige eller de er kommersielle, private – kan man altså utarbeide en type kort som ikke er knyttet direkte til en person. Det er litt beroligende, og jeg håper at man vil legge vekt på det.

Så er jeg også sterk tilhenger av at vi skal få et mest mulig effektivt reisemønster for den som reiser. Også for kollektivtrafikken, som vi sliter veldig med, tror jeg dette er et grep som vil være mer effektivt, og at en vil få et bedre tilbud til de reisende.

Jeg forstår dem som er bekymret – det tror jeg vi alle er – for dem som jobber innenfor kollektivtrafikkkyrkene, med tanke på voldsbruk og kriminalitet. Det er to sider ved dette. Det ene er at en må satse mer på kriminalitetsbekjempelse, og det andre gjelder kontantprinsippet. Som representanten Tenden var inne på, tror vi nok at kontantflyten vil bli betydelig mindre med et slikt system. Men samtidig er det viktig å presisere at hvis man skal gå i gang med nesten å forby kontantprinsippet, må man også endre valutaloven osv., og da tror jeg det etter hvert vil bli mer komplisert.

Jeg er også helt enig med statsråden når han slår fast det viktige at det ikke skal bli obligatorisk å knytte seg til den nye administrasjonsheten. Det er særdeles viktig at et selskap, uavhengig av om det er kommersielt eller om det er offentlig, selv får lov til å vurdere hvor vidt det skal slutte seg til et slikt system. Det som er viktig, er å lage systemet så godt at flere slutter seg til. Når Regjeringen eventuelt måtte bli ferdig med denne typen utredning, tror jeg det er alles formål – slik jeg forstår det – å få på plass et system fra statens side, uten at staten nødvendigvis skal ha noe eierskap i ettertid.

Truls Wickholm (A) [13:02:33]: Jeg er veldig glad for at representanten Sandberg har tvilt seg fram til at dette er riktig, og at han også midt under en sikkert travel landsmøtehelg hadde tid til å foreta privat research på området. Så veldig mye research skulle egentlig ikke til, da det i brevet fra Samferdselsdepartementet datert 16. april er ganske godt klargjort og beskrevet hvordan det kan foregå.

Elektroniske billetter vil ikke være så veldig annerledes enn dagens billetter. Selv reiser jeg med Flexikort rundt i Oslo. Det fås kjøpt i Narvesen-kiosker og andre steder. Det kan jeg stemple. Jeg kjøper en billett for åtte reiser, men det blir altså ikke registrert hvor den billetten blir brukt. Det vil også være mulig innenfor et slikt elektronisk system.

Jeg er bekymret for denne iveren etter å skulle pålegge enslige bussjåfører og andre å oppbevare kontanter. Selv om det skulle være aldri så små beløp, vil det dreie seg om mange tusen kroner. Det vil nok være ganske fristende for enkelte individer. Det er allerede slik i dag at man flere steder i Norge ikke kan bruke kontanter. Jeg bodde selv på Smart Hotel Forus utenfor Stavanger. Der var prinsippet et kontantløst system. Man kunne bare benytte kredittkort

eller føre opp på regning. Jeg ser for meg at det ikke vil være noe prinsipielt annerledes å ha et slikt system innenfor samferdselssektoren. Jeg mener at hensynet til bussjåfører og annet personell innenfor kollektivtransporten må veie tungt her. Når det er teknologisk mulig å lage et system som gjør at man ikke blir utsatt for risiko i sin jobb, er Stortinget – og andre aktører – nødt til å strekke seg langt for å få på plass et system som fjerner denne risikoen.

Borghild Tenden (V) [13:04:59]: Jeg ønsker bare helt avslutningsvis å takke dem som har bidratt med veldig nyttige innspill i denne debatten. Dette er en sak som vi i Venstre har jobbet lenge med. Vi har hatt alle de tankene, innvendingene og refleksjonene som jeg har hørt flere har hatt her i dag. Så dette tar vi med oss i det videre arbeidet. Tusen takk!

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 5. (Votering, se side 3136)

L o d v e S o l h o l m tok her over presidentplassen.

Etter at det var ringt til votering, sa

presidenten: Då er Stortinget klart til å votere over sakene nr. 1–5 på dagens kart.

Votering i sak nr. 1

Presidenten: Presidenten foreslår at barne- og likestillingsministerens utgreiing i Stortingets møte 18. mai 2009 om situasjonen i barnevernet blir lagd ved protokollen. – Det er vedteke.

Votering i sak nr. 2

Komiteen hadde tilrådd:

Stortinget samtykker i godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 12/2009 av 5. februar 2009 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2007/59/EF om sertifisering av lokomotivførere som fører lokomotiver og tog på jernbanenettet i Fellesskapet.

Votering:

Tilrådinga frå komiteen vart samrøystes vedteken.

Votering i sak nr. 3

Presidenten: Under debatten har Arne Sortevik sett fram fem forslag på vegner av Framstegspartiet.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen legge til rette for at staten omgående overtar bompenggjeld i eksisterende

bompengeselskaper slik at innkreving av bompenger omgående opphører.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen snarest legge frem egen sak om statlig finansiering av gjeld i eksisterende bompengeselskaper og for vedtatte, men ikke igangsatte prosjekt der bompengefinansiering inngår, basert på at staten overtar eller innløser gjelden.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen i samme sak legge frem forslag til bruk av nye finansieringsverktøy for å sikre nødvendig utbygging av et effektivt, sikkert og miljøvennlig vegnett i Norge i løpet av maksimalt 25 år, basert på full statlig finansiering.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget godkjenner ikke økte bompengetakster som omtalt i St.prp. nr. 58 (2008–2009) om Nord-Jærenpakka. Stortinget ber Regjeringen sørge for at omtalt beløp, i alt 400 mill. kroner, finansieres av staten. Beløpet innarbeides i Revidert nasjonalbudsjett for 2009.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen sørge for at Samferdselsdepartementet gjennom Statens vegvesen overtar eksisterende gjeld i Nord-Jæren Bompengeselskap AS og at bompengeneinnkreving opphører snarest. Statlig finansiering innarbeides i Revidert nasjonalbudsjett for 2009.»

Det blir votert alternativt mellom disse forslaga og tilrådinga frå komiteen.

Komiteen hadde tilrådd:

I

Stortinget samtykkjer i at bompengeselskapet får høve til å endre opplegget for bompengefinansiering i Nord-Jærenpakka. Vilråra går fram av St.prp. nr. 58 (2008–2009) og Innst. S. nr. 230 (2008–2009).

II

Samferdselsdepartementet får fullmakt til å inngå ein tilleggsavtale med bompengeselskapet og fastsetje nærare reglar for finansieringsordninga.

Votering:

Ved alternativ votering mellom tilrådinga frå komiteen og forslaga frå Framstegspartiet vart tilrådinga vedteken med 79 mot 26 røyster.

(Voteringsutskrift kl. (13.14.22))

Votering i sak nr. 4

Presidenten: Under debatten er det sett fram tre forslag. Det er

- forslaga nr. 1, frå Trond Helleland på vegner av Høgre, Kristeleg Folkeparti og Venstre

- forslaga nr. 2 og 3, frå Bård Hoksrud på vegner av Framstegspartiet

Det blir først votert alternativt mellom tilrådinga frå komiteen og forslaga nr. 2 og 3, frå Framstegspartiet.

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget samtykker i utbygging av E18 på strekningen Sky–Langangen i Vestfold og Telemark slik prosjektet er omtalt i St.prp. nr. 60 (2008–2009). Stortinget legger til grunn at utbyggingen finansieres fullt ut av staten. Samferdselsdepartementet får fullmakt til gjennom Vegdirektoratet å ta opp nødvendige lån for å gjennomføre utbyggingen. Statlig finansiering innarbeides i Revidert nasjonalbudsjett for 2009.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen forsere utbyggingen av hele strekningen Gulli–Langangen på E18 og endre finansieringsgrunnlaget til full statlig finansiering. Stortinget ber Regjeringen legge frem ny sak om endret finansiering så snart som mulig.»

Komiteen hadde tilrådd:

I

Stortinget samtykker i at bompengeselskapet får tillatelse til å ta opp lån og kreve inn bompenger for utbygging og finansiering av E18 på strekningen Sky–Langangen. Vilråraene fremgår av St.prp. nr. 60 (2008–2009) og Innst. S. nr. 232 (2008–2009).

II

Samferdselsdepartementet får fullmakt til å inngå avtale med bompengeselskapet og fastsette nærare reglar for finansieringsordninga.

Votering:

Ved alternativ votering mellom tilrådinga frå komiteen og forslaga frå Framstegspartiet vart tilrådinga vedteken med 81 mot 25 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 13.15.23)

Presidenten: Presidenten har merka seg at nokon har vakna i løpet av voteringa.

Det blir votert over forslag nr. 1, frå Høgre, Kristeleg Folkeparti og Venstre. Forslaget lyder:

«Strekningene Gulli–Langåker og Bommestad–Sky på E18 defineres som ett prosjekt, og bygges ut organisert som OPS-løsning, etter mønster fra tidligere realiserte OPS-prosjekt i Norge.»

Votering:

Forslaget frå Høgre, Kristeleg Folkeparti og Venstre vart med 77 mot 28 stemmer ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 13.15.53)

Votering i sak nr. 5

Presidenten: Under debatten har Bård Hoksrud sett fram eit forslag på vegner av Framstegspartiet, Høgre, Kristeleg Folkeparti og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen ta initiativ til å opprette en nasjonal ordning med tilbud om elektronisk billett for sømløse kollektivreiser over hele landet, i samarbeid mellom de ulike aktørene.»

Det blir votert alternativt mellom dette forslaget og tilrådinga frå komiteen.

Komiteen hadde tilrådd:

Dokument nr. 8:55 (2008–2009) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Borghild Tenden, Trine Skei Grande, Leif Helge Kongshaug og Gunnar Kvasheim om en nasjonal ordning med elektronisk «køfri»-billett på kollektivreiser – vedlegges protokollen.

Votering:

Ved alternativ votering mellom tilrådinga frå komiteen og forslaget frå Framstegspartiet, Høgre, Kristeleg Folkeparti og Venstre vart tilrådinga vedteken med 60 mot 47 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 13.16.51)

Sak nr. 6 [13:17:00]

Referat

Presidenten: Det ligg ikkje føre noko referat. Dermed er dagens kart ferdighandsama.

Ber nokon om ordet etter § 37 a i Stortingets forretningsorden? – Møtet er heva.

Møtet slutt kl. 13.18.
